

Roczna analiza stanu gospodarki odpadami komunalnymi na terenie Gminy Szczerców za rok 2013.

Zamawiający:

Gmina Szczerców
Urząd Gminy w Szczercowie
ul. Pułaskiego 8
97-420 Szczerców

Wykonawca:

Green Key
ul. Nowy Świat 10a/15
60 - 583 Poznań
www.greenkey.pl

Roczna analiza stanu gospodarki odpadami komunalnymi na terenie Gminy Szczerców za rok 2013.

Kierownik projektu:

mgr Joanna Masiota-Tomaszewska

Autorzy opracowania:

mgr Joanna Masiota-Tomaszewska
mgr Wojciech Pająk
mgr Joanna Walkowiak

Listopad, 2014 r.

SPIS TREŚCI

I.	WSTĘP	7
II.	GENEZA NOWELIZACJI USTAWY O UTRZYMANIU CZYSTOŚCI I PORZĄDKU W GMINACH.....	7
2.1.	NOWELIZACJA USTAWY Z DNIA 25.01.2013 r.	9
2.2.	USTAWOWE ZADANIA SAMORZĄDÓW W NOWYM SYSTEMIE GOSPODAROWANIA ODPADAMI KOMUNALNYMI.....	11
III.	KONTROWERSJE WOKÓŁ USTAWY O UTRZYMANIU CZYSTOŚCI I PORZĄDKU W GMINACH.....	12
IV.	WYROK TRYBUNAŁU KONSTYTUCYJNEGO	15
V.	PROJEKT KOLEJNEJ NOWELIZACJI USTAWY O UTRZYMANIU CZYSTOŚCI I PORZĄDKU W GMINACH.....	17
VI.	DZIAŁANIA GMINY SZCZERCÓW ZWIĄZANE Z WDRAŻANIEM NOWEGO SYSTEMU GOSPODAROWANIA ODPADAMI KOMUNALNYMI	20
6.1.	PODEJMOWANIE UCHWAŁ PRZEZ RADĘ GMINY SZCZERCÓW	21
6.1.1.	Uchwała w sprawie regulaminu utrzymania czystości i porządku na terenie gminy	21
6.1.2.	Uchwała w sprawie wyboru metody ustalenia opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi, stawki tej opłaty oraz stawki opłaty za pojemnik o określonej wielkości	22
6.1.3.	Uchwała w sprawie terminu, częstotliwości i trybu uiszczenia opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi	23
6.1.4.	Uchwała w sprawie wzoru deklaracji o wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi, składanej przez właścicieli nieruchomości oraz warunków i trybu składania deklaracji za pomocą środków komunikacji elektronicznej	24
6.1.5.	Uchwała w sprawie szczegółowego sposobu i zakresu świadczenia usług w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości i zagospodarowania tych odpadów w zamian za uiszczoną przez właściciela nieruchomości opłatę za gospodarowanie odpadami komunalnymi.....	24
6.1.6.	Uchwała w sprawie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości, na których nie zamieszkują mieszkańcy, a powstają odpady komunalne.....	25
6.1.7.	Uchwała w sprawie określenia rodzaju dodatkowych usług w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości i zagospodarowania tych odpadów oraz wysokości cen za te usługi.....	26
6.2.	PRZETARG NA ODBIERANIE I ZAGOSPODAROWANIE ODPADÓW KOMUNALNYCH Z TERENU GMINY SZCZERCÓW.....	27
6.3.	ORGANIZACJA PUNKTU SELEKTYWNEGO ZBIERANIA ODPADÓW KOMUNALNYCH (PSZOK) NA TERENIE GMINY SZCZERCÓW.....	28
6.4.	SPORZĄDZANIE ROCZNEGO SPRAWOZDANIA Z REALIZACJI ZADAŃ Z ZAKRESU GOSPODAROWANIA ODPADAMI KOMUNALNYMI	30
6.5.	PROWADZENIE EWIDENCJI UMÓW NA ODBIERANIE ODPADÓW KOMUNALNYCH I OPRÓŻNIANIE ZBIORNIKÓW BEZODPŁYWOWYCH	31

6.6.	PROWADZENIE REJESTRU DZIAŁALNOŚCI REGULOWANEJ W ZAKRESIE ODBIERANIA ODPADÓW KOMUNALNYCH OD WŁAŚCICIELI NIERUCHOMOŚCI	32
6.7.	PROWADZENIE DZIAŁAŃ INFORMACYJNYCH I EDUKACYJNYCH.....	33
VII.	GINA SZCZERCÓW W II REGIONIE GOSPODARKI ODPADAMI KOMUNALNYMI ..	35
VIII.	IŁOŚCIOWE WSKAŹNIKI MONITOROWANIA NOWEGO SYSTEMU GOSPODAROWANIA ODPADAMI KOMUNALNYMI GMINY SZCZERCÓW – EFEKTYWNOŚĆ NOWEGO SYSTEMU	37
8.1.	WSKAŹNIKI MONITOROWANIA NOWEGO SYSTEMU GOSPODAROWANIA ODPADAMI KOMUNALNYMI.....	38
8.2.	OSIĄGNIĘTE PRZEZ GMINĘ SZCZERCÓW POZIOMY EKOLOGICZNE W 2013 R – ROCZNE SPRAWOZDANIE Z REALIZACJI ZADAŃ Z ZAKRESU GOSPODAROWANIA ODPADAMI KOMUNALNYMI.....	43
8.3.	ANALIZA LICZBY LUDNOŚCI GMINY SZCZERCÓW ORAZ IŁOŚCI WYTWARZANYCH ODPADÓW	53
IX.	KOSZTY FUNKCJONOWANIA NOWEGO SYSTEMU GOSPODAROWANIA ODPADAMI KOMUNALNYMI	54
X.	WNIOSKI I ZALECENIA DLA GMINY SZCZERCÓW	55
10.1.	EGZEKUCJA OPŁAT ZA GOSPODAROWANIE ODPADAMI KOMUNALNYMI.....	55
10.2.	FINANSOWANIE DZIAŁAŃ INFORMACYJNO-EDUKACYJNYCH W RAMACH OPŁATY ZA GOSPODAROWANIE ODPADAMI KOMUNALNYMI ORAZ ZALECENIA DOTYCZĄCE PROWADZENIA KAMPANII EDUKACYJNYCH Z ZAKRESU GOSPODAROWANIA ODPADAMI KOMUNALNYMI	56
10.3.	SELEKTYWNE ZBIERANIE ODPADÓW KOMUNALNYCH – OBOWIĄZEK, NIE WYBÓR	58
10.4.	ZALECENIE DOTYCZĄCE OBLICZANIA WYSOKOŚCI OPŁATY „ŚMIECIOWEJ” W DEKLARACJI O WYSOKOŚCI OPŁATY ZA GOSPODAROWANIE ODPADAMI KOMUNALNYMI	59
10.5.	ZALECENIE SPORZĄDZENIA WZORU DEKLARACJI O WYSOKOŚCI OPŁATY ZA GOSPODAROWANIE ODPADAMI KOMUNALNYMI W FORMIE INTERAKTYWNEGO FORMULARZA.....	62
10.6.	ZALECENIA DOTYCZĄCE PRZETARGU NA ODBIERANIE I ZAGOSPODAROWANIE ODPADÓW KOMUNALNYCH	63
XI.	PODSUMOWANIE.....	64
	WYKORZYSTANE MATERIAŁY I OPRACOWANIA	65
	SPIS TABEL	66
	SPIS RYCIN	66
	SPIS WYKRESÓW	66

Oznaczenia skrótów:

- PSZOK – punkt selektywnego zbierania odpadów komunalnych;
- RIPOK – regionalna instalacja przetwarzania odpadów komunalnych;
- SIWZ – specyfikacja istotnych warunków zamówienia;
- KPGO 2014 – Krajowy Plan Gospodarki Odpadami 2014;
- TK – Trybunał Konstytucyjny

I. WSTĘP

Znowelizowana ustawa o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz. U. z 2013 r. poz. 1399) ma za zadanie uporządkować dotychczasowy system gospodarowania odpadami komunalnymi, objąć systemem zbierania odpadów komunalnych wszystkie rodzaje podmiotów je wytwarzających oraz zwiększyć poziom recyklingu i odzysku odpadów zbieranych selektywnie. Jej celem jest również zwiększenie liczby nowoczesnych instalacji do przetwarzania odpadów komunalnych, ustanowienie jednolitych zasad finansowania odbierania i zagospodarowania odpadów komunalnych na terenie całego kraju, wprowadzenie odpowiedniego sposobu monitorowania postępowania z odpadami komunalnymi oraz rekultywacja składowisk odpadów.

Nowelizacja diametralnie zmienia cały system gospodarowania odpadami komunalnymi, a jej skutki oddziałują zarówno na zajmujących się odbieraniem odpadów komunalnych, samorządy oraz mieszkańców każdej z gmin.

Jak każda rewolucja, tak i „rewolucja śmieciowa” niesie ze sobą szereg problemów dla pojedynczych mieszkańców (wzrost cen, trudności z segregacją), spółdzielni mieszkaniowych (egzekucja opłat od mieszkańców), samorządów (duża ilość nowych zadań związanych z organizacją nowego systemu zarządzania odpadami) oraz podmiotów odbierających odpady komunalne (eliminacja z rynku odpadowego).

Celem niniejszego opracowania jest dokonanie analizy stanu wyjściowego systemu gospodarowania odpadami komunalnymi dla Gminy Szczerców oraz wskazanie wytycznych i zaleceń na przyszłość dla usprawnienia systemu gospodarowania odpadami komunalnymi.

Należy mieć nadzieję, że wszystkie wysiłki włożone w realizację zadań związanych z gospodarką odpadami komunalnymi doprowadzą do realizacji celów określonych przez ustawodawcę m.in.: polepszenia jakości środowiska naturalnego w Gminie Szczerców.

II. GENEZA NOWELIZACJI USTAWY O UTRZYMANIU CZYSTOŚCI I PORZĄDKU W GMINACH

Sejmowa ustawa z dnia 1 lipca 2011 r. o zmianie ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach oraz niektórych innych ustaw jest realizacją zobowiązań unijnych Polski w zakresie gospodarki odpadami komunalnymi:

- dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/98/WE z dnia 19 listopada 2008 r. w sprawie odpadów oraz uchylająca niektóre dyrektywy (tzw. dyrektywa ramowa o odpadach),
- dyrektywy Rady 1999/31/WE z dnia 26 kwietnia 1999 r. w sprawie składowania odpadów (tzw. dyrektywa składowiskowa).

Wybrane wymagania dyrektywy ramowej o odpadach:

- zapobieganie powstawaniu odpadów (możliwość ustanowienia celów na poziomie UE w 2014 r.),

- opracowanie i wdrożenie planów gospodarki odpadami i programów zapobiegania powstawaniu odpadów (uwzględnienie hierarchii postępowania z odpadami – traktowanie odpadów jako zasobów),
- selektywne zbieranie odpadów, co najmniej papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła – jako podstawowego warunku zapewnienia wysokiej jakości recyklingu,
- osiągnięcie celów w zakresie przygotowania do ponownego użycia i recyklingu co najmniej 4 frakcji odpadów (papier, tworzywa sztuczne, szkło, metal) pochodzących z gospodarstw domowych (w 2020 r. – 50 %),
- bioodpady – promowanie ich selektywnego zbierania i odpowiedniego przetwarzania.

Wybrane wymagania dyrektywy składowiskowej:

- pojawienie się definicji pojęcia „*odpady komunalne*”,
- opracowanie i wdrożenie strategii redukcji składowania odpadów ulegających biodegradacji,
- osiągnięcie celów w zakresie redukcji składowania odpadów komunalnych ulegających biodegradacji (dla Polski: 2010 r., 2013 r. i 2020 r. – dopuszczone do składowania nie więcej niż odpowiednio 75 %, 50 % i 35 % odpadów komunalnych ulegających biodegradacji wytworzonych w 1995 r.),
- wprowadzenie zakazu składowania niektórych rodzajów odpadów (w tym odpadów niespełniających kryteriów dopuszczenia do składowania),
- wprowadzenie wymogów dotyczących lokalizacji, budowy, eksploatacji, zamknięcia i monitorowania składowisk odpadów.

W związku z powyższym głównym powodem podjęcia prac nad nowelizacją ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach była konieczność transpozycji prawa europejskiego. Ramowa dyrektywa o odpadach weszła w życie w grudniu 2008 r., ale państwa miały czas na wprowadzenie niezbędnych przepisów „ustawowych oraz wykonawczych” do 12 grudnia 2010 r.

Uzasadniona opinia wykazująca brak transpozycji została Polsce dostarczona 16 czerwca 2011 r. w związku z tym 26 czerwca 2012 r. została wniesiona przez Komisję Europejską przeciwko Polsce skarga do Trybunału Sprawiedliwości (sprawa C-308/12). Komisja Europejska zażądała:

- stwierdzenia, że nie przyjmując wszystkich przepisów ustawowych, wykonawczych i administracyjnych niezbędnych do transpozycji dyrektywy 2008/98/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 19 listopada 2008 r. w sprawie odpadów oraz uchylającą niektóre dyrektywy, i w każdym razie nie powiadamiając Komisji o takich przepisach, Rzeczpospolita Polska uchybiła zobowiązaniom ciążącym na niej na mocy art. 40 ust. 1 tejże dyrektywy;
- nałożenia na Rzeczpospolitą Polskę zgodnie z art. 260 ust. 3 Traktatu o Funkcjonowaniu Unii Europejskiej okresowej kary pieniężnej za uchybienie obowiązkowi poinformowania o środkach transpozycji dyrektywy 2008/98/WE o dziennej stawce w wysokości 67314,24 euro naliczanej od dnia ogłoszenia wyroku w niniejszej sprawie;
- obciążenie Rzeczypospolitej Polskiej kosztami postępowania.

Przyjęcie nowelizacji ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach, a także ustawy z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach (Dz. U. z 2013 r., poz. 21 ze zm.) oznacza, że kara ta już Polsce nie grozi.

Jednakże pozostałe kary dobowe jakie na Polskę może nałożyć Europejski Trybunał Sprawiedliwości, dotyczące osiągnięcia wymaganych poziomów ograniczenia składowania bioodpadów oraz osiągnięcia odpowiednich poziomów recyklingu dla pozostałych odpadów, stanowią realną groźbę. Szczególnie kara dotycząca ograniczenia składowania bioodpadów. Należy przypomnieć, że okresy przystosowawcze zostały zapisane w Dyrektywie Rady 1999/31/WE z dnia 26 kwietnia 1999 r. w sprawie składowania odpadów. W zgodzie z zapisanym w Dyrektywie harmonogramem Polska zobligowana jest do ograniczania ilości odpadów biodegradowalnych deponowanych na składowiskach w trzech okresach :

- do 75 % wagi ilości odpadów biodegradowalnych z roku 1995 r. do 16.07.2010 r.,
- do 50 % wagi ilości odpadów biodegradowalnych z roku 1995 r. do 16.07.2013 r.,
- do 35 % wagi ilości odpadów biodegradowalnych z roku 1995 r. do 16.07.2020 r.

W lipcu 2010 r. zakończył się pierwszy etap przystosowawczy. Niestety zakładany poziom nie został osiągnięty przez Polskę. W konsekwencji Komisja Europejska może wydać opinię, w której wskaże Rządowi Polski uchybienia i wyda zalecenia, dotyczące działań, które należy podjąć, aby je usunąć. Jeśli nie zostaną one zrealizowane, wówczas Komisja będzie mogła zwrócić się do Europejskiego Trybunału Sprawiedliwości z wnioskiem o nałożenie w drodze rozprawy sądowej na nasz kraj kary dobowej lub/i jednorazowej kary ryczałtowej. Sam fakt naruszenia przez państwo członkowskie zobowiązań wynikających z porządku prawnego Unii Europejskiej nie pociąga za sobą (natychmiast i automatycznie) nałożenia okresowej kary finansowej czy też kary ryczałtowej. Pierwszym etapem w takich sytuacjach jest wyrok Europejskiego Trybunału Sprawiedliwości, stwierdzający winę państwa członkowskiego i wzywający do uregulowania sytuacji. Dopiero w przypadku, gdy dane państwo uchyli się od zastosowania do wyroku ETS, nakładana jest na nie kara o wymiarze pieniężnym.

Drugi okres przystosowawczy minął 16.07.2013 r., a zakładany poziom również nie został osiągnięty przez Polskę. Jeśli Komisja Europejska uzna, że ma już dość czekania na Polskę, przeprowadzi postępowanie i wyznaczy karę. Już dziś jej wysokość wynosi blisko 200 mln euro.

2.1. NOWELIZACJA USTAWY Z DNIA 25.01.2013 r.

Nowy system gospodarki odpadami komunalnymi na terenie Polski został wprowadzony nowelizacją ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach z dnia 01.07.2011 r. Wielu ekspertów zajmujących się rynkiem odpadowym twierdziło, że dla twórców nowelizacji ważniejsze było wykazanie samej intencji szybkiego wdrożenia ustawy w celu zwiększenia szans na uniknięcie ewentualnych kar dobowych, niż stworzenie dobrego prawa. Podejście takie było obarczone ryzykiem rychłej konieczności nowelizowania ustawy, jeszcze zanim wejdzie ona w życie.

Zgodnie z tymi przewidywaniami w Dzienniku Ustaw z dn. 19.02.2013 r., poz. 228, opublikowano ustawę z dnia 25 stycznia 2013 r. o zmianie ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach. Zmiany w przepisach zaczęły obowiązywać od dnia 5 marca 2013 r.

Przede wszystkim ponowna nowelizacja miała na celu wprowadzenie rozwiązań umożliwiających gminom racjonalną i elastyczną politykę w zakresie ustalania opłat za odbieranie odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości i gospodarowania tymi odpadami.

Poniżej przedstawiono wszystkie zmiany wynikające z nowelizacji ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach z 2013 r.

Art. 5 ust. 1 pkt 1 stanowił, iż wyposażenie nieruchomości w pojemniki służące do zbierania odpadów komunalnych oraz ich utrzymywanie w odpowiednim stanie jest obowiązkiem właściciela nieruchomości. Regulacja ta uniemożliwiała gminom podjęcie stosownych rozstrzygnięć w przypadku chęci przejęcia przez nie tego obowiązku wraz z finansowaniem takiego przedsięwzięcia w ramach kosztów odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości. Zmiana zawarta w art. 1 pkt 1 ustawy o zmianie ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach z dnia 25 stycznia 2013 r. umożliwia gminom, na mocy uchwały rady gminy, przejęcie wskazanych powyżej obowiązków. Ustawodawca podkreślał, iż tego typu rozwiązania będą dodatkowym bodźcem zachęcającym mieszkańców do selektywnego zbierania odpadów.

Wprowadzenie *art. 6r, ust. 2a* umożliwiło finansowanie przez gminy z opłat pobranych za gospodarowanie odpadami komunalnymi wyposażenia nieruchomości w pojemniki, a także worki do zbierania odpadów komunalnych oraz utrzymywanie ich w należytym stanie.

W związku ze zmianą *art. 6j* ustawy gminy uzyskały wybór różnych metod ustalania opłat dla poszczególnych części obszaru gmin (np. części wyposażonej w wodociągi - według zużycia wody, natomiast co do pozostałego obszaru - według innej metody). Dotychczas obowiązujące przepisy pozwalały na wybór jednolitej metody na całym obszarze gminy. Uregulowanie takie spotkało się z krytyką ze strony samorządów, które oceniały je jako rozwiązanie niepozwalające na elastyczne podejście do wyboru metody dostosowanej do warunków występujących w poszczególnych częściach terenu gminy.

Zapis *art. 6j ust. 5* nowelizowanej ustawy pozwalał radzie gminy wybrać jedną z metod ustalania opłaty dla nieruchomości o charakterze mieszanym. Jedną z tych wskazanych metod jest ustalanie opłaty w zależności od powierzchni lokalu mieszkalnego, co nie może mieć zastosowania przy prowadzeniu działalności. Projektowana zmiana umożliwi stosowanie tej metody w przypadku nieruchomości o charakterze mieszanym, z tym iż zamiast powierzchni mieszkalnej w przypadku działalności opłata będzie mogła być ustalana z uwzględnieniem powierzchni użytkowej lokalu.

Zmiany w *art. 6k* stanowią konsekwencję zmian w art. 6j, ponadto w art. 6k dodano ust. 4, który mówi, iż rada gminy może różnicować stawki opłat, wprowadzać zwolnienia przedmiotowe, ustanawiać dopłaty dla właścicieli nieruchomości.

Poprawka *art. 6l* poprzez wprowadzenie możliwości poboru opłaty w drodze inkasa, ułatwiła gminom egzekwowanie opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi, a właścicielom nieruchomości jej uiszczanie.

Wykonanie obowiązku składania deklaracji poprzez wprowadzenie możliwości jej składania drogą elektroniczną zostały wprowadzone *art. 6m i 6n* noweli.

W przypadku większości gmin, w zakresie należności pieniężnych, w tym z tytułu podatków i opłat, dla których organ gminy jest właściwy do ich ustalenia lub określania i pobierania, organem egzekucyjnym jest naczelnik urzędu skarbowego. Oznacza to, że w takim przypadku organ gminy musi wystawić tytuł wykonawczy, zaś w postępowaniu egzekucyjnym prowadzonym przez właściwego naczelnika urzędu skarbowego uczestniczy jako wierzyciel. Dodanie *art. 6qa* miało ułatwić gminom egzekucję należności pieniężnych z tytułu opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi, o której mowa w ustawie o utrzymaniu czystości i porządku w gminach, poprzez nadanie wójtowi, burmistrzowi, prezydentowi miasta uprawnień organu egzekucyjnego.

Zmiana *art. 6r ust. 1a* przesądza, iż opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi stanowią, a nie jak dotychczas mogą stanowić, dochód związku międzygminnego, w przypadku przejęcia przez ten związek zadań gmin w zakresie zapewniania utrzymania czystości i porządku.

Natomiast wprowadzony *ust. 2a w art. 6r* zawiera regulację analogiczną do przyjętej w dodawanym *art. 6qa*. Przepis ten stanowi, iż organem egzekucyjnym jest zarząd związku międzygminnego w stosunku do opłat za gospodarowanie odpadami komunalnymi, w przypadku przejęcia przez związek gminny zadań, o których mowa w *art. 3 ust. 2* ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach.

2.2. USTAWOWE ZADANIA SAMORZĄDÓW W NOWYM SYSTEMIE GOSPODAROWANIA ODPADAMI KOMUNALNYMI

Według ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz. U. z 2013 r. poz. 1399) samorządy są zobowiązane do następujących zadań w zakresie gospodarowania odpadami komunalnymi:

1. Organizacja przetargów na odbieranie odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości, albo przetarg na odbieranie i zagospodarowanie tych odpadów.
2. Ustalenie opłat za gospodarowanie odpadami komunalnymi (wybór metody naliczania, opracowanie wzoru deklaracji o wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi, egzekucja opłat, wydawanie decyzji itp.).
3. Sporządzanie rocznych sprawozdań do Marszałka województwa i WIOŚ z zakresu gospodarowania odpadami komunalnymi.
4. Prowadzenie kontroli przestrzegania i stosowania przepisów ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach.
5. Opracowanie nowego regulaminu utrzymania czystości i porządku dostosowanego do zmian prawnych wynikających z nowelizacji ustawy.
6. Osiągnięcie wymaganych ustawą określonych poziomów ekologicznych (ograniczenie składowania odpadów biodegradowalnych; osiągnięcie określonych poziomów recyklingu).
7. Przeprowadzenie corocznych analiz stanu gospodarki odpadami komunalnymi na terenie gminy, w celu weryfikacji możliwości organizacyjnych i technicznych.
8. Prowadzenie działań informacyjnych i edukacyjnych w zakresie prawidłowego gospodarowania odpadami komunalnymi.
9. Prowadzenie rejestru działalności regulowanej w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości.
10. Tworzenie warunków do wykonywania prac związanych z utrzymaniem czystości i porządku na terenie gminy lub zapewnienie wykonania tych prac przez tworzenie odpowiednich jednostek organizacyjnych.
11. Zapewnienie budowy, utrzymania i eksploatacji własnych lub wspólnych z innymi gminami:
 - a) regionalnych instalacji do przetwarzania odpadów komunalnych,
 - b) stacji zlewnych, w przypadku gdy podłączenie wszystkich nieruchomości do sieci kanalizacyjnej jest niemożliwe lub powoduje nadmierne koszty,
 - c) instalacji i urządzeń do zbierania, transportu i unieszkodliwiania zwłok zwierzęcych lub ich części,

- d) szaletów publicznych.
12. Objęcie wszystkich właścicieli nieruchomości na terenie gminy systemem gospodarowania odpadami komunalnymi (objęcie system nieruchomości zamieszkałych jest obowiązkowe, natomiast nieruchomości niezamieszkałych fakultatywne).
 13. Prowadzenie nadzoru nad gospodarowaniem odpadami komunalnymi, w tym realizacja zadań powierzonych podmiotom odbierającym odpady komunalne od właścicieli nieruchomości.
 14. Wdrożenie selektywnego zbierania odpadów komunalnych obejmujące co najmniej następujące frakcje odpadów:
 - a) papieru,
 - b) metalu,
 - c) tworzywa sztucznego,
 - d) szkła i opakowań wielomateriałowych,
 - e) odpadów komunalnych ulegających biodegradacji.
 15. Tworzenie punktów selektywnego zbierania odpadów komunalnych w sposób zapewniający łatwy dostęp dla wszystkich mieszkańców gminy, w tym wskazanie miejsc, w których mogą być prowadzone zbiórki zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego pochodzącego z gospodarstw domowych.
 16. Zapobieganie zanieczyszczaniu ulic, placów i terenów otwartych, w szczególności przez: zbieranie i pozbywanie się błota, śniegu, lodu oraz innych zanieczyszczeń uprzągniętych z chodników przez właścicieli nieruchomości oraz odpadów zgromadzonych w przeznaczonych do tego celu pojemnikach ustawionych na chodniku.
 17. Utrzymywanie czystości i porządku na przystankach komunikacyjnych, których właścicielem lub zarządzającym jest gmina oraz które są położone na jej obszarze przy drogach publicznych bez względu na kategorię tych dróg.

III. KONTROWERSJE WOKÓŁ USTAWY O UTRZYMANIU CZYSTOŚCI I PORZĄDKU W GMINACH

Nowelizacje ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach prowadzą do zwrócenia sektorowi publicznemu kontroli nad rynkiem odpadowym w celu wypełnienia zobowiązań Polski dotyczących ograniczenia składowania bioodpadów oraz zwiększenia poziomów recyklingu, których sektor prywatny nie był w stanie lub nie chciał wypełnić. Proponowane przepisy są krokiem we właściwą stronę, jednak wymagają istotnego poprawienia w związku z licznymi ułomnościami oraz kontrowersjami, jakie wzbudzają.

Aby osiągnąć wymagane przez Unię Europejską poziomy ekologiczne Minister Środowiska wydał następujące rozporządzenia:

- w sprawie poziomów ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania oraz sposobu obliczania poziomu ograniczania masy tych odpadów (Dz. U. 2012 poz. 676),
- w sprawie poziomów recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami niektórych frakcji odpadów komunalnych (Dz. U. 2012 poz. 645).

Niestety, choć wymienione powyżej akty normatywne są jednymi z najważniejszych elementów nowego systemu gospodarowania odpadami komunalnymi zawierają wiele błędów, a przez to sprawiają wrażenie, że nie zostały dobrze przemyślane przez Ministerstwo Środowiska oraz zostały stworzone w zbytnim pośpiechu.

Już przy wstępnej analizie tych rozporządzeń można dostrzec następujące poważne błędy, które powinny jak najszybciej zostać naprawione:

- Przy obliczaniu poziomów ograniczania składowania bioodpadów wzięto pod uwagę ilość odpadów odebranych w danym roku, a nie wytworzonych na terenie gminy. Im mniej gmina odbierze odpadów, tym mniej będzie musiała odzyskiwać, co oznacza że nowe przepisy mogą motywować samorządy do ukrywania przed oficjalnym obrotem części odpadów komunalnych. Spowoduje to, iż jeden z głównych celów nowelizacyjnych – likwidacja dzikich wysypisk odpadów może być realizowany w znacznie mniejszym zakresie, niż się zakłada, zwłaszcza w małych gminach wiejskich, w których koszty logistyczne ze względu na rozproszoną zabudowę są wysokie.
- Podstawą do obliczenia wymaganej masy bioodpadów do redukcji jest szacowany poziom wytwarzania z 1995 r., liczba ludności, a tym samym ilość wytwarzanych odpadów komunalnych na poziomie gminy mogła bardzo istotnie się zmienić. Skutkować to będzie nadmiernym obciążeniem wymogami gmin, do których ludność napłynęła, a uzyskaniem lepszych kryteriów przez gminy, z których ludność wyemigrowała.
- Nie uwzględniono również, iż przez 15 lat wiele gmin zmieniło swój typ z wiejskich na miejsko-wiejskie i miejskie, co przy zastosowaniu zaproponowanych wzorów również będzie mieć wpływ na wymagane poziomy redukcji składowania bioodpadów.
- Przy ustalaniu wzorów obliczeniowych nie wzięto również bardzo istotnego czynnika, który wpływa na ilość wytwarzanych odpadów komunalnych na terenie gminy, a mianowicie ilości odpadów wytwarzanych przez turystów przebywających na terenie gminy lub zakłady przemysłowe. Doprowadzi to do tego, że gminy o dużym potencjale turystycznym lub silnie uprzemysłowione, nie będą w stanie osiągnąć wymaganych poziomów ograniczenia bioodpadów. Co więcej, gminy takie znacznie przekroczą dozwolone poziomy, co skutkować będzie potężnymi karami finansowymi nakładanymi przez WIOŚ.

Wprowadzie nowe przepisy przekazują samorządom władztwo nad systemem gospodarowania odpadami komunalnymi to jednak utrzymują pierwszeństwo sektora prywatnego w dostępie do zadań związanych z ich przewozem oraz zagospodarowaniem. Ustawodawca nie przedstawił wyjaśnień co do motywów, jakimi się kierował, przewidując taki model funkcjonowania systemu gospodarki odpadami komunalnymi. Zmuszanie samorządów do przekształceń własnościowych własnych przewoźników w spółki prawa handlowego oraz do udzielania pierwszeństwa przedsiębiorstwom prywatnym nie jest zasadne, a model taki jest sprzeczny z modelami gospodarki odpadowej funkcjonującymi w krajach będących liderami innego niż składowanie sposobu zagospodarowywania odpadów komunalnych.

Unormowania ustawy w sposób nieuzasadniony wprowadzają uprzywilejowany status przedsiębiorstw prywatnych względem przedsiębiorstw gminnych oraz pozostawiają nieszczelności w systemie gospodarki odpadami.

W tym miejscu warto wspomnieć o wyroku Europejskiego Trybunału Sprawiedliwości w sprawie Teckal. Orzecznictwo ETS ws. Teckal (C-107/98 z dnia 18 listopada 1999 r.)

jest podstawowym argumentem samorządów przeciwko konieczności organizacji przetargów na odbieranie odpadów komunalnych i zasadniczym dowodem na niezgodność ustawy z prawodawstwem Unii Europejskiej.

Sprawa dotyczyła tego, w jakich okolicznościach zamówienia udzielane między instytucjami publicznymi wchodzą w zakres stosowania unijnych przepisów dotyczących zamówień, a w jakich już nie. Tam, gdzie zadania publiczne wykonywane są przy wykorzystaniu „własnych zasobów”, przepisy dotyczące unijnych zamówień nie znajdują zastosowania, ponieważ nie dochodzi do zawarcia umowy.

W przypadku Teckal, którym zajmował się Trybunał, pojawiło się pytanie, czy procedury zamówieniowe odnoszą się do sytuacji, w której samorządowy podmiot zamawiający może powierzyć dostawy/usługi konsorcjum, w którym uczestniczy. Przedmiotem zamówienia były usługi grzewcze, zaś zamawiającym władze włoskiego miasta Viano. W pkt 50 orzeczenia Trybunał określił dwa kryteria, których łączne spełnienie pozwala na wyłączenie relacji łączącej instytucję zamawiającą z inną, formalnie odrębną osobą spod unijnych przepisów dotyczących zamówień publicznych:

1. Instytucja zamawiająca sprawuje nad daną osobą prawną kontrolę analogiczną do tej, jaką sprawuje nad własnymi służbami.
2. Dana osoba prawna prowadzi zasadniczą część swojej działalności na rzecz sprawującej nad nią kontrolę instytucji zamawiającej lub instytucji zamawiających.

Wskazując na powyższe, należy stwierdzić, iż gmina może utworzyć spółkę prawa handlowego w celu wykonywania zadań własnych. Powierzenie przez gminę takiej spółce wykonywania zadań własnych, przy założeniu, iż posiada ona cały kapitał zakładowy tej spółki, nie stanowi zamówienia publicznego i nie wymaga zastosowania procedur udzielania zamówień publicznych określonych w ustawie Prawo zamówień publicznych. Takie działanie gminy mieści się w dopuszczonych prawem granicach zasad i form prowadzenia gospodarki komunalnej ustanowionych w przepisach ustawy o gospodarce komunalnej.

Wyroki Europejskiego Trybunału Sprawiedliwości stanowią część prawa wspólnotowego i są wiążące dla sądów w państwach członkowskich a w szczególności gdy stanowią zasady prawne. Zasada supremacji prawa wspólnotowego nad prawem krajowym pozwala przyjąć, że także w tej sprawie ma ona zastosowanie, bowiem art. 6 d ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach jest z sprzecznym z zasadami zamówień *in house*, a tym samym z kryteriami Teckal.

Kwestia naliczania opłaty „śmieciowej” jest chyba najbardziej kontrowersyjnym elementem nowego systemu gospodarowania odpadami komunalnymi. Wysokość tej opłaty w największym stopniu będzie interesowała przeciętnego mieszkańca. Dotyczy to zwłaszcza obszarów wiejskich, gdzie ludność nie ponosiła dotychczas realnych kosztów zagospodarowania odpadów i przynajmniej w trakcie kilku pierwszych lat funkcjonowania ustawy nie będzie akceptowała tych kosztów.

Wydawałoby się, że do tak zasadniczego i drażliwego społecznie elementu nowego systemu ustawodawca podejdzie z najwyższą uwagą i rozmysłem. A jednak właśnie do zapisów zawartych w ustawie o utrzymaniu czystości i porządku w gminach dotyczących opłaty śmieciowej konstytucjoniści mają najwięcej zastrzeżeń.

Przede wszystkim, ustawa o utrzymaniu czystości i porządku w gminach jako akt regulacji dotyczący opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi nie określa zakresu, w jakim może działać rada gminy, ustalając wysokość stawki opłaty. Ustawodawca powinien był ustalić kwotowe określenie minimalnej i maksymalnej wielkości tego świadczenia.

W analizowanej ustawie nie znajduje się także wymagany przez Konstytucję zakres, w którym rada gminy uzyskuje kompetencję do precyzowania stawki opłaty. Ustawodawca zdecydował się jedynie na niejasne określenie, że wysokość tej opłaty może zależeć m.in. od liczby mieszkańców gminy i ilości wytwarzanych na jej terenie odpadów czy kosztów funkcjonowania systemu gospodarowania odpadami. Takie rozwiązanie normatywne, zawierające tylko swoiste wytyczne, które musi wziąć pod uwagę organ gminy, nie pozwala jednostce - na podstawie samego tekstu ustawy - na uzyskanie choćby minimalnej wiedzy na temat zakresu nałożonego na nią przez ustawę obowiązku daninowego.

Każdy obowiązek daninowy musi wynikać wprost z ustawy. Postanowienia ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach dalekie są natomiast od precyzyjności, gdyż ten akt normatywny nie określa w sposób wiążący organu gminy ani sposobu obliczania opłaty, ani granic jej wysokości. Natomiast jedynie takie zagadnienia, które mają charakter drugorzędny, mogą być odsyłane do regulacji w aktach niższej rangi niż ustawa. Oznacza to, że takich kwestii, jak warunki ponoszenia opłaty za gospodarowanie odpadami czy częstotliwość takiej opłaty, nie wolno regulować w żadnym akcie normatywnym poza ustawą.

Mimo niezbitych dowodów na to, iż zapisy dotyczące opłaty „śmieciowej” są niezgodne z konstytucją i należało by jak najszybciej je poprawić, to nowelizacja ustawy z 2013 r. nie dotyczyła tej kwestii, a wprowadziła jedynie możliwości łączenia kilku metod naliczania opłaty na terenie gminy.

Wątpliwości budzi również zobowiązanie właścicieli nieruchomości do informowania burmistrza, prezydenta lub wójta w terminie 14 dni o zmianie danych będących podstawą ustalenia wysokości należnej opłaty (np. zmiana liczby mieszkańców) oraz do składania w takim samym terminie deklaracji o wysokości miesięcznej opłaty za zagospodarowanie odpadów. Nie należy się spodziewać terminowego wykonania tych przepisów przez mieszkańców, a przepisy te w okresie przejściowym spowodują ogromny chaos w urzędach dużych gmin, które w krótkim czasie będą musiały obsługiwać tysiące dokumentów i z oczywistych powodów nie będą mogły tego dokonać w krótkim terminie.

Ponadto należy zauważyć, że duża część ludności z pewnością będzie podejmowała próby unikania opłat. Dotyczy to zwłaszcza obszarów wiejskich, gdzie ludność nie ponosiła dotychczas realnych kosztów zagospodarowania odpadów i przynajmniej w trakcie kilku pierwszych lat funkcjonowania ustawy nie będzie akceptowała tych kosztów. W sytuacji, gdy obowiązek meldunkowy nie jest praktycznie do wyegzekwowania i w dodatku są plany jego zniesienia, gmina nie będzie miała faktycznej kontroli nad tym, ile osób na jej terenie powinno płacić za zagospodarowanie odpadów. Skutek będzie taki, że uczciwie je ponoszący, będą musieli zapłacić za unikających opłat w postaci zwiększonej stawki, bo przecież trudno oczekiwać, że gminy pokryją niedobory z innych źródeł, w sytuacji deficytu środków na inne zadania.

IV. WYROK TRYBUNAŁU KONSTYTUCYJNEGO

W dniu 28 listopada 2013 roku odbyła się rozprawa przed Trybunałem Konstytucyjnym, której przedmiotem była ocena zgodności z Konstytucją RP niektórych przepisów ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach. Wnioski skierowane do TK zawierały zarzuty koncentrujące się wokół trzech podstawowych problemów:

- a) konieczności organizacji przez gminy przetargów na odbiór albo odbiór i zagospodarowanie odpadów komunalnych, w sytuacji gdy gmina posiada własną spółkę lub zakład budżetowy,
- b) definicji właściciela nieruchomości w kontekście zabudowy wielorodzinnej (problem statusu spółdzielni i wspólnot mieszkaniowych),
- c) niedoprecyzowania przepisów dotyczących stawek opłat za gospodarowanie odpadami komunalnymi (brak określenia maksymalnych stawek opłat) oraz zwolnień przedmiotowych i dopłat.

Po zapoznaniu się z opiniami instytucji skarżących zapisy ustawy oraz opinią przedstawicieli Ministerstwa Środowiska, TK wydał wyrok uwzględniający w części złożone wnioski:

- art. 6k ust. 1 i 2 w zakresie, w jakim nie przewiduje maksymalnej wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi, jest niezgodny z art. 84 i art. 217 Konstytucji,
- art. 6k ust. 4 w zakresie, w jakim upoważnia radę gminy do wprowadzenia zwolnienia przedmiotowego, jest niezgodny z art. 168 w związku z art. 217 Konstytucji,
- art. 6k ust. 4 w zakresie, w jakim upoważnia radę gminy do ustanowienia dopłat dla właścicieli nieruchomości, jest niezgodny z art. 168 w związku z art. 217 Konstytucji.

W pozostałym zakresie Trybunał Konstytucyjny nie uwzględnił Wniosków złożonych przez Wnioskodawców, stwierdzając, iż:

- art. 6d ust. 1 i art. 6e są zgodne z art. 166 ust. 1 Konstytucji,
- art. 6h i art. 6m ust. 1 w związku z art. 6c są zgodne z art. 2 Konstytucji,
- art. 6h i art. 6m ust. 1 w związku z art. 2 ust. 1 pkt 4 są zgodne z art. 2 Konstytucji,
- art. 6h i art. 6m ust. 1 w związku z art. 2 ust. 3 są zgodne z art. 2 Konstytucji,
- art. 6k ust. 3 i art. 6j ust. 2a są zgodne z art. 168 w związku z art. 217 Konstytucji,
- art. 6l ust. 1 jest zgodny z art. 168 w związku z art. 217 Konstytucji.

Trybunał dał Sejmowi 18 miesięcy, by dostosować zakwestionowane przepisy do wymogów konstytucyjnych. W tym czasie Sejm będzie musiał ustalić, jaka ma być maksymalna stawka opłaty i na jakiej podstawie obliczana. Bez maksymalnej stawki danina publiczna nie może być uznana za zgodną z konstytucją. TK uznał również, iż ustawa daje gminom zbyt dużą dowolność przy ustalaniu dopłat dla właścicieli nieruchomości, a także zwolnień od opłaty.

Nie podważono samej idei organizowania przetargów na odbieranie odpadów komunalnych - w tym zakresie umorzono postępowanie. TK nie dopatrył się też niezgodności z konstytucją artykułów 6h i 6m ust. 1 - nakładających na właścicieli nieruchomości obowiązek uiszczania opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi oraz składania deklaracji o jej wysokości. W uzasadnieniu wyjaśniono, że z przepisów tych wynika jednak jednoznacznie, że podmiotami zobowiązanymi do ponoszenia opłaty oraz do złożenia deklaracji są właściciele nieruchomości, przez których rozumie się także „współwłaścicieli, użytkowników wieczystych oraz jednostki organizacyjne i osoby posiadające nieruchomość w zarządzie lub użytkowaniu, a także inne podmioty władające nieruchomością”. Nie rozstrzygnięto jednak wprost, na którym z tych podmiotów spoczywa obowiązek wynikający z art. 6h i 6m ustawy, w sytuacji gdy kilka podmiotów spełnia kryterium definicji „właściciela nieruchomości”. Nie uregulowano też ewentualnej solidarnej odpowiedzialności posiadaczy nieruchomości, w razie gdy nie zostaną wypełnione obowiązki wynikające z ustawy.

V. PROJEKT KOLEJNEJ NOWELIZACJI USTAWY O UTRZYMANIU CZYSTOŚCI I PORZĄDKU W GMINACH.

W dniu 14.03.2014 r. grupa posłów klubu parlamentarnego Platforma Obywatelstwa skierowała do Marszałka Sejmu projekt ustawy o zmianie ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach oraz o zmianie ustawy o własności lokali. W mediach projekt ten nazywany jest „małą nowelizacją”. Ma ona na celu rozwiązanie najpilniejszych bieżących kwestii związanych z nowym systemem gospodarowania odpadami. Natomiast w II połowie roku ma pojawić się „duża” systemowa nowelizacja. Ma ona poruszać kwestie wymagające głębszych analiz m.in. konieczności organizacji przetargów na odbieranie odpadów komunalnych oraz określenie górnych stawek opłat za gospodarowanie odpadami komunalnymi.

Projekt ustawy o zmianie ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach oraz o zmianie ustawy o własności lokali wprowadza najpilniejsze zmiany w zakresie gospodarki odpadami komunalnymi, niezbędne dla uniknięcia rozbieżności interpretacyjnych ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach oraz zapewniające jej prawidłowe funkcjonowanie. Jest to uwzględnienie najczęściej zgłaszanych problemów utrudniających stosowanie ustawy, zgłaszanych przez gminy, przedsiębiorców uczestniczących w odbieraniu i gospodarowaniu odpadami komunalnymi oraz przez właścicieli nieruchomości. Nie zostały objęte zakresem projektowanej nowelizacji zmiany problemowe, wymagające pogłębionej analizy, jak chociażby wdrożenie wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 28 listopada 2013 r., sygn. 17/12, który orzekł o konieczności uzupełnienia przez ustawodawcę przepisu art. 6k o określenie maksymalnej wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi, a także nałożył obowiązek zmiany przepisów dotyczących zwolnień przedmiotowych i dopłat - tego rodzaju zmiany mają być przedmiotem odrębnej nowelizacji. Część zmian ma charakter „czyszczący” i doprecyzowujący przepisy ustawy.

W art. 2 zostały wprowadzone zmiany doprecyzowujące pojęcie właściciela nieruchomości, wskazano na kim ciąży obowiązek w przypadku, gdy kilka podmiotów równocześnie spełnia definicję właściciela nieruchomości.

Doprecyzowano obowiązki gmin w zakresie sporządzania corocznej analizy stanu gospodarki odpadami komunalnymi. Analiza taka ma zostać sporządzona w terminie do dnia 31 marca za poprzedni rok kalendarzowy i będzie podlegać publicznemu udostępnieniu na stronie podmiotowej BIP gminy.

Doprecyzowane zostało pojęcie punktu selektywnego zbierania odpadów komunalnych (PSZOK) poprzez wskazanie, iż ma on stacjonarny charakter (co jednoznacznie przesądza, iż mobilne formy zbierania odpadów nie mogą być potraktowane jako wypełnienie obowiązku utworzenia PSZOK przez gminę). W art. 9c wskazano, iż prowadzenie punktów selektywnego zbierania odpadów komunalnych nie wymaga uzyskania wpisu do rejestru odbierających odpady komunalne, tylko zezwolenia na zbieranie odpadów w rozumieniu ustawy z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach.

Określony został również minimalny zakres odpadów komunalnych przyjmowanych przez taki punkt: przeterminowane leki i chemikalia, zużyte baterie i akumulatory, zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny, meble i inne odpady wielkogabarytowe, zużyte opony, odpady zielone, popiół z palenisk domowych oraz odpady budowlane i rozbiórkowe stanowiące odpady komunalne, a także odpady, które dodatkowo mogą zostać określone w rozporządzeniu wydanym przez Ministra Środowiska.

Obowiązkiem selektywnego zbierania objęto popiół z palenisk domowych, tak aby nie był usuwany łącznie ze zmieszanymi odpadami komunalnymi, co powoduje zanieczyszczenie pozostałych odpadów pozyskiwanych ze zmieszanych odpadów i trudności z eksploatacją instalacji do sortowania odpadów (np. nadmierne pylenie lub oblepianie urządzeń).

Doprecyzowane zostały także regulacje dotyczące selektywnego zbierania odpadów komunalnych - podstawowe rodzaje odpadów komunalnych objęte tym obowiązkiem wskazuje ustawa o utrzymaniu czystości i porządku w gminach, dodatkowe rodzaje jednolicie na obszarze kraju może wskazać rozporządzenie ministra właściwego do spraw środowiska, a jednocześnie gmina będzie mogła w uzasadnionych przypadkach wprowadzić obowiązek selektywnego zbierania jeszcze innych odpadów komunalnych w regulaminie utrzymania czystości i porządku w gminie. Ponadto, minister właściwy do spraw środowiska może w rozporządzeniu uszczegółowić wymagania związane ze sposobem selektywnego zbierania wybranych frakcji odpadów oraz określić kiedy wymóg selektywnego zbierania uważa się za spełniony - kierując się potrzebą ujednolicenia wymagań w zakresie zbierania na obszarze kraju oraz ułatwieniem zbierania, w szczególności przez wskazanie odpadów zbieranych w ramach poszczególnych frakcji.

Przy ustalaniu stawek opłat za gospodarowanie odpadami ma nastąpić odwrócenie podejścia. Dotychczas podstawową stawką była stawka za odpady niepoddane segregacji, w przypadku selektywnego zbierania miała być ustalona niższa stawka opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi. Projekt ustawy nowelizującej przyjmuje, że stawką wzorcową jest stawka opłaty za odpady zbierane w sposób selektywny (taki zresztą sposób zbierania jest - podobnie zresztą jak dotychczas - obowiązkiem właścicieli nieruchomości, a nie ich dobrą wolą). W przypadku nieprzestrzegania tego obowiązku jest stosowana wyższa „sankcyjna” stawka opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi.

W projekcie doprecyzowano również zagadnienia związane z uiszczaniem opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi i składaniem deklaracji. W przypadku zmiany miejsca zamieszkania w trakcie miesiąca opłatę za gospodarowanie odpadami komunalnymi na rzecz każdej z gmin ponosić się będzie proporcjonalnie do czasu zamieszkania na terenie danej gminy. Jednocześnie ustawa rozstrzyga problem ponoszenia opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi w przypadku prowadzenia w części lokalu mieszkalnego obsługi biurowej działalności gospodarczej (jak wynika z praktyki jest to działalność nie powodująca z reguły zwiększenia ilości odpadów w stosunku do odpadów powstających w związku z zamieszkiwaniem w tym lokalu) - nie będzie wówczas pobierana odrębna opłata za gospodarowanie odpadami komunalnymi, tylko z danego lokalu będzie uiszczana wyłącznie opłata ustalona z tytułu zamieszkiwania. Ponadto uchwała określająca termin, częstotliwość i tryb uiszczania opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi ma określić, czy opłatę uiszcza się z dołu czy z góry.

Zgodnie z licznymi postulatami wyłączona została konieczność składania nowej deklaracji w przypadku zmiany stawki opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi – w takim przypadku ustalenie nowej wysokości opłaty będzie następowało w drodze korekty deklaracji dokonanej z urzędu przez wójta, burmistrza lub prezydenta miasta. Tylko w przypadku złożenia sprzeciwu właściciel nieruchomości będzie obowiązany do złożenia nowej deklaracji. Jednocześnie w ustawie wskazano dane osobowe, jakie może zawierać deklaracja.

W przypadku, gdy związek międzygminny przejmuje zadania gminy, o których mowa w art. 3 ust. 2, w zakresie opłat za gospodarowanie odpadami komunalnymi, które stanowią dochód związku międzygminnego, zarządowi związku międzygminnego będą służyły

uprawnienia organów podatkowych. Zrezygnowano z przepisów szczególnych w ustawie o utrzymaniu czystości i porządku w gminach czyniących organem egzekucyjnym w sprawach egzekucji administracyjnej należności pieniężnych z tytułu opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi odpowiednio wójta, burmistrza lub prezydenta miasta albo zarząd związku międzygminnego. Oznacza to powrót do ogólnych zasad wynikających z ustawy z dnia 17 czerwca 1966 r. o postępowaniu egzekucyjnym w administracji (Dz. U. z 2012 r., poz. 1015, ze zm.). Zasadniczo organem egzekucyjnym uprawnionym do stosowania wszystkich środków egzekucyjnych w egzekucji administracyjnej należności pieniężnych jest naczelnik urzędu skarbowego, organami egzekucyjnymi mogą też być prezydenci niektórych miast.

W związku z licznymi skargami mieszkańców dotyczącymi ustalania przez część gmin zbyt rzadkiego odbierania odpadów lub nieracjonalnych limitów na odpady komunalne lub wręcz wyłączenie niektórych odpadów komunalnych ze zorganizowanego przez gminę systemu odbierania odpadów komunalnych, w art. 6r wprowadzono niezbędne doprecyzowania. Zasadą jest, że w zamian za pobraną opłatę za gospodarowanie odpadami komunalnymi gmina zapewnia właścicielom nieruchomości pozbywanie się wszystkich rodzajów odpadów komunalnych, chociaż usługi te gmina może świadczyć nie tylko poprzez odbieranie odpadów bezpośrednio z terenu nieruchomości, ale również przez przyjmowanie odpadów przez punkty selektywnego zbierania odpadów komunalnych oraz zapewnianie przyjmowania tych odpadów przez gminę w inny sposób (np. przez ustawione w miejscach publicznych pojemniki). Jednocześnie w przypadku niektórych odpadów dopuszcza się ograniczenie ilości odpadów (dotyczy odpadów zielonych, opon, odpadów wielkogabarytowych oraz odpadów budowlanych i rozbiórkowych stanowiących odpady komunalne) odbieranych z nieruchomości lub przyjmowanych przez punkty selektywnego zbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości w zamian za pobraną opłatę za gospodarowanie odpadami komunalnymi.

Obowiązek przekazywania odpadów zielonych do regionalnej instalacji przetwarzania odpadów komunalnych obejmuje również punkty selektywnego zbierania odpadów komunalnych, pozostałe selektywnie zebrane odpady komunalne punkty te mają przekazywać do instalacji odzysku lub unieszkodliwiania odpadów, zgodnie z hierarchią sposobów postępowania z odpadami.

Na prowadzącego regionalną instalację do przetwarzania odpadów komunalnych został dodatkowo nałożony obowiązek zawarcia umowy na zagospodarowanie odpadów zielonych z punktów selektywnego zbierania odpadów komunalnych. Doprecyzowano też, iż instalacja regionalna lub zastępcza jest odpowiednio zobowiązana zawrzeć umowę lub przyjmować odpady komunalne w granicach posiadanych mocy przerobowych. Na prowadzącego regionalną instalację do przetwarzania odpadów komunalnych został nałożony nowy obowiązek przekazywania odpowiednio przedsiębiorcy odbierającemu odpady komunalne od właścicieli nieruchomości lub gminie, z którymi ma zawarte umowy, informację o odpadach, które poddał procesowi przygotowania do ponownego użycia, recyklingu lub przekazał w tym celu innemu posiadaczowi odpadów, pochodzących z odpadów komunalnych z terenu danej gminy, przekazanych mu przez tego przedsiębiorcę lub gminę. W świetle obecnie obowiązujących przepisów, wobec braku takiego ustawowego obowiązku, przedsiębiorca odbierający odpady komunalne lub gmina, aby uzyskać informacje niezbędne do wypełnienia ciążących na nich sprawozdań, muszą wpisać taki warunek do umów zawieranych z prowadzącym regionalną instalację do przetwarzania odpadów komunalnych.

W zakresie sprawozdawczości projekt nowelizacji wprowadza następujące zmiany:

- zmniejsza się częstotliwość składania sprawozdań przez przedsiębiorców odbierających odpady komunalne - z kwartalnych na półroczne, poziomy mają być wyliczane w sprawozdaniu składanym za drugie półrocze,
- obejmuje się obowiązkiem sprawozdawczym gminy prowadzące punkty selektywnego zbierania odpadów komunalnych,
- uporządkowano i doprecyzowano zawartość tych sprawozdań, jak również sprawozdań składanych przez gminę i marszałka województwa,
- określono, kiedy termin złożenia sprawozdania uważa się za zachowany (nie działają tu wprost przepisy kodeksu postępowania administracyjnego),
- zrezygnowano z podwójnej weryfikacji rocznego sprawozdania z realizacji zadań z zakresu gospodarowania odpadami komunalnymi składanego przez gminę (marszałek województwa i wojewódzki inspektor ochrony środowiska, co budziło wątpliwości, w jakim zakresie każdy z tych organów przeprowadza weryfikację) - zgodnie z projektem będzie to kompetencja wyłącznie marszałka województwa. Natomiast nakładanie kar pieniężnych za nieterminowe złożenie sprawozdania pozostanie w kompetencjach wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska, po otrzymaniu informacji od marszałka województwa.

Do zmian merytorycznych (np. nakładających nowe obowiązki) dostosowane zostały przepisy o karach pieniężnych oraz usunięto nieścisłości w dotychczasowych przepisach.

Niewątpliwie proponowany projekt nowelizacji należy ocenić pozytywnie. Wprowadza on rozwiązania, które rzeczywiście doprecyzowują dotychczasowe przepisy oraz wprowadza rozwiązania, które ułatwią samorządom proces zarządzania gminnym systemem gospodarowania odpadami komunalnymi. Należy jednak pamiętać, iż jest to wstępna wersja projektu, która w trakcie prac legislacyjnych może ulec poważnym zmianom.

Na 77. posiedzeniu Sejmu RP w dniu 10 października 2014 r. posłowie przegłosowali zmiany do ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach. W dalszej kolejności jej nowelizacja trafi pod obrady Senatu.

VI. DZIAŁANIA GMINY SZCZERCÓW ZWIĄZANE Z WDRAŻANIEM NOWEGO SYSTEMU GOSPODAROWANIA ODPADAMI KOMUNALNYMI

W niniejszym rozdziale przedstawione zostały działania Gminy Szczerców wykonane w związku z obowiązkiem wprowadzenia nowego systemu gospodarowania odpadami komunalnymi, takie jak:

- podejmowanie uchwał „śmieciowych”,
- organizacja przetargu na odbiór i zagospodarowanie odpadów komunalnych,
- prowadzenie działań edukacyjnych i edukacyjnych,
- sporządzenie rocznego sprawozdania z realizacji zadań z zakresu gospodarowania odpadami komunalnymi.

6.1. PODEJMOWANIE UCHWAŁ PRZEZ RADĘ GMINY SZCZERCÓW

Gmina Szczerców realizując zadania określone w ustawie o utrzymaniu czystości i porządku w gminach oraz wprowadzając nowe zasady gospodarowania odpadami komunalnymi, zobowiązana była sformalizować przyjęte założenia systemowe poprzez tworzenie aktów prawa miejscowego. W ustawie o utrzymaniu czystości i porządku w gminach wskazano cały szereg uchwał obligatoryjnych i fakultatywnych dotyczących nowego systemu gospodarowania odpadami komunalnymi.

W rozdziale tym przedstawiono wszystkie uchwały przyjęte przez Radę Gminy Szczerców dotyczące gospodarki odpadami komunalnymi na terenie gminy.

6.1.1. Uchwała w sprawie regulaminu utrzymania czystości i porządku na terenie gminy

Obowiązek uchwalenia nowego regulaminu utrzymania czystości i porządku w gminach, dostosowanego do Wojewódzkiego Planu Gospodarki Odpadami wynika z art. 4 ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach. W art. 4 ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach prawodawca określił, co powinien zawierać regulamin w sposób enumeratywny, co oznacza, że uchwałodawca (gmina) nie może uchwalić nic więcej ponad to, do czego ustawa radę gminy upoważniła.

Obecnie obowiązujący regulamin utrzymania czystości i porządku na terenie gminy Rada Gminy Szczerców przyjęła w dniu 24.01.2013 r. uchwałą nr XXVI/231/13.

W regulaminie zawarto wszystkie wymagane elementy, takie jak:

- wymagania w zakresie utrzymania czystości i porządku na terenie nieruchomości,
- rodzaju i minimalnej pojemności pojemników przeznaczonych do zbierania odpadów komunalnych na terenie nieruchomości oraz na drogach publicznych, warunki rozmieszczenia tych pojemników i ich utrzymania w odpowiednim stanie sanitarnym, porządkowym i technicznym,
- wymagania wynikające z wojewódzkiego planu gospodarki odpadami,
- obowiązki osób utrzymujących zwierzęta domowe, mające na celu ochronę przed zagrożeniem lub uciążliwością dla ludzi oraz przed zanieczyszczeniem terenów przeznaczonych do wspólnego użytku,
- wymagania odnośnie utrzymywania zwierząt gospodarskich na terenach wyłączonych z produkcji rolniczej,
- obszary podlegające obowiązkowej deratyzacji oraz terminy jej przeprowadzania

Należy zaznaczyć, iż Regulamin wprowadził na terenie gminy obowiązek selektywnej zbiórki odpadów komunalnych przez właścicieli nieruchomości (do momentu uchwalenia Regulaminu selektywne gromadzenie odpadów było jedynie dobrą wolą mieszkańców). W celu racjonalizacji kosztów obsługi systemu gospodarowania odpadami komunalnymi, a także optymalizacji odbioru odpadów komunalnych z terenu nieruchomości regulamin wprowadził możliwość gromadzenia papieru i tektury, metali, tworzyw sztucznych oraz opakowań wielomateriałowych łącznie jako odpady suche.

W Regulaminie przejrzyście opisano sposób postępowania z odpadami komunalnymi. Określono normatywne ilości odpadów wytwarzanych na terenie nieruchomości zamieszkałej

przez 1 mieszkańca w skali miesiąca co pozwoli właścicielowi nieruchomości oszacować i dobrać odpowiednie pojemniki na odpady w stosunku do ustalonej częstotliwości odbioru.

6.1.2. Uchwała w sprawie wyboru metody ustalenia opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi, stawki tej opłaty oraz stawki opłaty za pojemnik o określonej wielkości.

Obowiązek podjęcia uchwały w sprawie wyboru metody ustalenia opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi oraz ustalenia stawki opłaty wynika z art. 6k ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach.

Rada Gminy niniejszą uchwałę podjęła w dniu 13.12.2012 r. (Uchwała nr XXXIV/210/12). Radni przyjęli, iż opłata za gospodarowanie odpadami komunalnymi w przypadku nieruchomości zamieszkałych będzie stanowiła iloczyn liczby mieszkańców zamieszkujących nieruchomość oraz stawki opłaty za mieszkańca.

Jak powszechnie wiadomo żadna z metod naliczania opłaty nie jest wolna od wad, jednak w wyniku prowadzonych analiz i konsultacji Władze gminy oraz Radni podjęli decyzję, iż na terenie gminy opłata naliczana będzie w zależności od liczby mieszkańców nieruchomości. Metoda ta jest najbardziej akceptowalna społecznie (opłata dotyczy każdego mieszkańca w równym stopniu), jest również niezależna od uwarunkowań lokalnych, poziomu zwodociągowania oraz statystycznie przekłada się na ilość wytwarzanych odpadów.

Na podstawie danych dotyczących liczby mieszkańców gminy, sieci osadniczej, odległości do RIPOK, ilość odpadów (wg KPGO 2014) wyliczono koszty funkcjonowania nowego systemu gospodarowania odpadami komunalnymi oraz wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi.

Radni przyjęli, iż opłata za gospodarowanie odpadami komunalnymi wynosi 12 zł miesięcznie od mieszkańca. Natomiast w sytuacji gdy odpady będą zbierane i odbierane w sposób selektywny opłata wynosi 2,5 zł miesięcznie od mieszkańca.

Bardzo pozytywnie należy ocenić przyjęcie dużo niższej stawki (niższej o prawie 80 %) za odpady odbierane w sposób selektywny w stosunku do stawki opłaty za odpady gromadzone nieselektywnie. Z pewnością przyczyniło się to do zwiększenia ilości odpadów zbieranych w sposób selektywny, a to z kolei pozytywnie wpłynęło na osiągnięty przez gminę poziom recyklingu.

W przypadku nieruchomości niezamieszkałych gminy nie miały możliwości wyboru metody ustalenia opłaty, gdyż ustawa narzuciła naliczanie opłaty w zależności od ilości pojemników z wytworzonymi odpadami na terenie nieruchomości. Na terenie Gminy Szczerców przyjęto następujące stawki opłat dla nieruchomości niezamieszkałych:

a) w przypadku braku prowadzenia selektywnej zbiórki odpadów:

- za pojemnik 0,12 m³ – 48,00 zł,
- za pojemnik 0,24 m³ – 96,00 zł,
- za pojemnik 1,1 m³ – 120,00 zł,
- za kontener 7,5 m³ – 300,00 zł.

b) w przypadku prowadzenia selektywnej zbiórki odpadów:

- za pojemnik 0,12 m³ na odpady pozostałe – 24,00 zł,
- za pojemnik 0,24 m³ na odpady pozostałe – 48,00 zł,
- za pojemnik 1,1 m³ na odpady pozostałe – 60,00 zł,
- za kontener 7,5 m³ na odpady pozostałe – 300,00 zł,

- za pojemnik 0,12 m³ na odpady suche – 1,00 zł,
- za pojemnik 0,24 m³ na odpady suche – 1,00 zł,
- za pojemnik 0,12 m³ na szkło białe i kolorowe w formie zmieszanej – 1,00 zł,
- za pojemnik 0,24 m³ na szkło białe i kolorowe w formie zmieszanej – 1,00 zł,
- za kontener 1 m³ – 2,5 m³ na odpady suche – 5,00 zł,
- za kontener 1 m³ – 2,5 m³ na szkło białe i kolorowe w formie zmieszanej – 5,00 zł,

W przypadku gdy na terenie nieruchomości niezamieszkałej prowadzona jest selektywna zbiórka odpadów wówczas za pojemnik z odpadami pozostałymi opłata jest o 50 % niższa niż za pojemnik w przypadku braku prowadzenia selektywnej zbiórki. Zastanawia jedynie dlaczego za kontener o pojemności 7,5 m³ opłata zarówno w wariantcie „selektywnym” jak i „nieselektywnym” wynosi tyle samo czyli 300 zł. Jeżeli za inne rodzaje pojemników z odpadami pozostałymi przyjęta została niższa stawka o 50 % za selektywne gromadzenie odpadów to również za kontener 7,5 m³ należałoby przyjąć niższą o 50 % stawkę opłaty.

Bardzo korzystnym i trafnym rozwiązaniem jest wprowadzenie w przypadku „stawek selektywnych” rozróżnienia pojemników na poszczególne rodzaje zbieranych selektywnie odpadów oraz ustalenie symbolicznych stawek opłat za pojemniki z odpadami suchymi oraz szkłem (od 1,00 zł do 5,00 zł). W zdecydowanej większości samorządy gminne w kraju ustalały „stawki selektywne” na nieznacznie niższym poziomie niż „stawki nieselektywne” oraz nie uwzględniały rozróżnienia poszczególnych odpadów zbieranych w sposób selektywny w ustalaniu opłaty (czyli w „wariantcie selektywnym” za pojemnik z odpadami pozostałymi płacono tyle samo co za pojemnik z odpadami wyselekcjonowanymi). Podejście takie często doprowadzało do sytuacji, iż w przypadku selektywnego gromadzenia odpadów płacono tyle samo (lub nawet więcej!) niż gdyby nie prowadzono selektywnej zbiórki.

6.1.3. Uchwała w sprawie terminu, częstotliwości i trybu uiszczenia opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi

Zgodnie z art. 61 ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach Rada Gminy określi, w drodze uchwały stanowiącej akt prawa miejscowego, termin, częstotliwość i tryb uiszczania opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi, biorąc pod uwagę warunki miejscowe.

Obecnie obowiązująca uchwała w sprawie terminu, częstotliwości i trybu uiszczenia opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi została uchwalona dnia 26.02.2013 r. (uchwała nr XXVII/237/13).

Wskutek podjęcia uchwały ustalono, iż opłatę za gospodarowanie odpadami komunalnymi uiszcza się raz na miesiąc, bez wezwania, w terminie do 20 dnia każdego miesiąca, następującego po miesiącu, którego opłata dotyczy (opłata „z dołu”).

Tryb uiszczania przez mieszkańców opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi („z góry” czy „z dołu”) również budził liczne kontrowersje wśród mieszkańców gmin, a także wśród organów nadzoru (Wojewodowie, RIO, Sądy). Organy te często kwestionowały uchwały samorządów, w których ustalano tryb uiszczania opłaty „z góry” twierdząc, iż opłata za gospodarowanie odpadami komunalnymi powinna być uiszczana dopiero po zakończeniu okresu, w którym świadczona jest przez gminę usługa odbioru odpadów komunalnych. Tak więc ustalenie przez władze Gminy Szczerców wariantu wnoszenia opłaty „śmieciowej” „z dołu” należy rozpatrywać pozytywnie ponieważ logicznym

wydaje się uiszczenie opłaty dopiero po wykonanym zadaniu (odbiorze odpadów). Jest to rozwiązanie również mniej kontrowersyjne z punktu widzenia mieszkańców gminy.

Opłatę za gospodarowanie odpadami komunalnymi można wносить gotówką w kasie Urzędu Gminy lub przelewem na rachunek bankowy Urzędu Gminy.

6.1.4. Uchwała w sprawie wzoru deklaracji o wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi, składanej przez właścicieli nieruchomości oraz warunków i trybu składania deklaracji za pomocą środków komunikacji elektronicznej

Kolejnym elementem istotnym dla skutecznej realizacji wynikających z ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach obowiązków samorządów w zakresie zapewnienia prawidłowego obliczenia wysokości opłaty jest przygotowanie i uchwalenie wzoru deklaracji o wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi (obowiązek ten wynika z art. 6n ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach).

Obecnie obowiązujący wzór deklaracji o wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi przyjęty został uchwałą nr XXIV/213/12 Rady Gminy Szczerców z dnia 13.12.2012 r.

Wskutek nowelizacji ustawy z dnia 25.01.2013 r. i wprowadzeniu możliwości składania deklaracji drogą elektroniczną Rada Gminy w dniu 28.03.2013 r. podjęła uchwałę Nr XXVIII/251/13 zmieniającą, w której określono również warunki i tryb składania deklaracji za pomocą środków komunikacji elektronicznej, jej format elektroniczny oraz układ informacji, sposób przesyłania deklaracji za pomocą środków komunikacji elektronicznej, a także rodzaje podpisu elektronicznego jakimi deklaracja ma być opatrzona.

Więcej na temat obowiązującego na terenie gminy wzoru deklaracji napisano w rozdziałach 10.4 oraz 10.5 niniejszego opracowania.

6.1.5. Uchwała w sprawie szczegółowego sposobu i zakresu świadczenia usług w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości i zagospodarowania tych odpadów w zamian za uiszczoną przez właściciela nieruchomości opłatę za gospodarowanie odpadami komunalnymi

Rada Gminy określa, w drodze uchwały stanowiącej akt prawa miejscowego, szczegółowy sposób i zakres świadczenia usług w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości i zagospodarowania tych odpadów, w zamian za uiszczoną przez właściciela nieruchomości opłatę za gospodarowanie odpadami komunalnymi.

Zgodnie z art. 6r ust. 3 ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach, uchwała rady gminy w sprawie szczegółowego sposobu i zakresu świadczenia usług w zakresie odbierania i zagospodarowania odpadów komunalnych powinna w szczególności określać:

- ilość odpadów komunalnych odbieranych od właścicieli nieruchomości,
- częstotliwość odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości,
- sposób świadczenia usług przez PSZOK.

Powyższa treść określa jednakże ustawowe minimum, które musi zostać uregulowane w przedmiotowej uchwale. Rada Gminy, jeżeli uzna to za stosowne, może objąć nią również inne kwestie, o ile będą one dotyczyły sposobu świadczenia usług w zakresie odbierania i zagospodarowania odpadów komunalnych.

Niniejsza uchwała została podjęta przez Radę Gminy Szczerców w dniu 13.12.2012 r. (uchwała Nr XXIV/212/12).

W wyniku ponownej analizy uchwały nr XXIV/212/12 w sprawie szczegółowego sposobu i zakresu świadczenia usług w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości i zagospodarowania tych odpadów stwierdzono, iż należy dołączyć zapis dotyczący pokrycia przez gminę kosztów związanych z wyposażeniem nieruchomości w pojemniki do zbiórki odpadów komunalnych segregowanych i zmieszanych oraz w worki do zbiórki odpadów segregowanych oraz kosztów związanych z utrzymaniem pojemników w odpowiednim stanie sanitarnym, porządkowym i technicznym. Uwzględniając powyższe zmiany, oraz mając na uwadze przejrzystość przepisów prawa w zakresie wprowadzenia na terenie Gminy Szczerców nowego systemu odbierania odpadów komunalnych w dniu 25.03.2013 r. podjęto uchwałę w sprawie zmiany uchwały w sprawie szczegółowego sposobu (...).

Niniejsza uchwała ma kluczowe znaczenie przy ustalaniu treści specyfikacji istotnych warunków zamówienia na odbiór lub odbiór i zagospodarowanie odpadów komunalnych oraz przy konstruowaniu umowy z podmiotem odbierającym odpady komunalne, który został wyłoniony w drodze przetargu. Ważne jest to, iż zapisy uchwały w sprawie szczegółowego (...) obowiązującej na terenie Gminy Szczerców zsynchronizowane są z zapisami regulaminu utrzymania czystości i porządku, gdyż powielają one pewne treści (dotyczące pojemności pojemników, częstotliwości ich odbioru czy rodzaju zbieranych odpadów).

6.1.6. Uchwała w sprawie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości, na których nie zamieszkują mieszkańcy, a powstają odpady komunalne

Podjęcie niniejszej uchwały wynika z art. 6c ust. 2 ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach. Omawiana uchwała jest fakultatywna. Samorządy miały możliwość wyboru czy nowym systemem gospodarowania odpadami komunalnymi objąć wyłącznie nieruchomości zamieszkałe czy również nieruchomości niezamieszkałe. Radni oraz władze gminy zdecydowali o włączeniu do nowego systemu gospodarowania odpadami komunalnymi nieruchomości niezamieszkałych znajdujących się na terenie Gminy Szczerców podejmując w dniu 13.12.2012 r. uchwałę nr XXIV/209/12 w sprawie postanowienia o odbieraniu odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości, na których nie zamieszkują mieszkańcy, a powstają odpady komunalne.

Nie ulega wątpliwości, że odbieranie odpadów także z nieruchomości niezamieszkałych uszczelni system, uczyni go tańszym, a także pozwoli na efektywne sprawowanie przez gminę kontroli nad jego funkcjonowaniem. Uchwalenie odbierania odpadów od właścicieli nieruchomości niezamieszkałych jest zasadne, choćby ze względu na możliwość uproszczenia tego systemu i uczynienia go skuteczniejszym. Najlepszy wydaje się system jednolity i możliwie prosty, funkcjonujący w całości według określonych ustawowo zasad. Korzyścią objęcia systemem gospodarki odpadami nieruchomości niezamieszkałych jest również to, że koszty ich obsługi będą pokrywane z uzyskiwanych opłat. W sytuacji,

kiedy gmina nie postanowi odbierać odpadów z takich nieruchomości, koszty związane m.in. z obowiązkiem prowadzenia ewidencji, obowiązkiem podejmowania działań, gdy właściciel nie ma zawartej umowy na odbiór odpadów, wydawanie w tym przedmiocie decyzji administracyjnych, ewentualne koszty wniesionych odwołań itd. nie znajdują żadnego pokrycia w uiszczanych opłatach.

6.1.7. Uchwała w sprawie określenia rodzaju dodatkowych usług w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości i zagospodarowania tych odpadów oraz wysokości cen za te usługi

Zgodnie z art. 6r ust. 4 ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach rada gminy może określić, w drodze uchwały stanowiącej akt prawa miejscowego, rodzaje dodatkowych usług świadczonych przez gminę w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości i zagospodarowania tych odpadów oraz wysokość cen za te usługi. Ustawodawca nie sprecyzował, jakich konkretnie dodatkowych usług dotyczyć może uchwała. Jednakże przedmiotem tej fakultatywnej uchwały są usługi dodatkowe, czyli usługi wykraczające ponad standardowe usługi świadczone przez gminę, o których mowa w uchwale w sprawie szczegółowego sposobu i zakresu świadczenia usług w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości i zagospodarowania tych odpadów w zamian za uiszczoną opłatę.

Właściciel nieruchomości, aby mógł skorzystać z dodatkowych usług, które gmina oferuje na swoim terenie, musi zgłosić taką chęć. Tak więc samo podjęcie niniejszej uchwały nie powoduje automatycznie przeniesienia danych obowiązków na samorząd. Zależy to od wyboru zainteresowanych mieszkańców gminy.

W uchwale wskazuje się, że rada gminy określa w uchwale, o której mowa w tym przepisie, rodzaje dodatkowych usług świadczonych przez gminę w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości i zagospodarowania tych odpadów oraz wysokość cen za te usługi. W takiej sytuacji koszty świadczenia dodatkowych usług nie mogą być pokrywane w ramach opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi. Opłata ta pokrywa bowiem koszty tylko tych usług, które gmina z mocy samego prawa ma obowiązek świadczyć na swoim terenie w ramach odbierania odpadów komunalnych i ich zagospodarowania.

W uchwale tej można ująć dodatkowe, płatne usługi wykonywane przez gminę poza ustaloną opłatą takie jak:

- odbieranie odpadów wielkogabarytowych, gruzu (na żądanie - np. na telefon),
- odbiór odpadów bezpośrednio od mieszkańca bez pojemnika lub dostatecznie pustego pojemnika o określonej pojemności i jego późniejsze odebranie wraz z odpadami,
- zbieranie odpadów problemowych w PSZOK powyżej określonej ilości.

Rada Gminy Szczerców podjęła uchwałę w sprawie rodzaju dodatkowych usług świadczonych przez gminę w zakresie odbierania odpadów komunalnych oraz wysokości cen za te usługi w dniu 27.06.2013 r. uchwałą numer XXXI/277/13.

W uchwale znajdują się następujące dodatkowe usługi świadczone przez Gminę Szczerców:

- odbiór i zagospodarowanie ponadnormatywnych ilości odpadów komunalnych zmieszanych (wraz z usługą udostępnienia pojemnika lub worka),

- odbiór i zagospodarowanie ponadnormatywnych ilości odpadów komunalnych pozostałych (wraz z usługą udostępnienia pojemnika lub worka),
- odbiór i zagospodarowanie odpadów budowlanych i rozbiórkowych (wraz z usługą udostępnienia pojemnika lub kontenera),
- odbiór i zagospodarowanie bioodpadów (wraz z usługą podstawienia odpowiedniego pojemnika).

Podjęcie niniejszej uchwały jest jak najbardziej korzystne dla nowego systemu gospodarowania odpadami komunalnymi na terenie Gminy Szczerców. Uchwała ta jest spójna z założeniami Regulaminu utrzymania czystości i porządku na terenie gminy, uchwałą w sprawie szczegółowego sposobu i zakresu świadczenia usług w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości i zagospodarowania tych odpadów w zamian za uiszczoną opłatę oraz z analizą kosztów nowego systemu gospodarowania odpadami komunalnymi.

Wprowadzenie usług dodatkowych w zakresie odbioru odpadów komunalnych wytworzonych w ilości wykraczającej normę określoną w odrębnej uchwale pozwoli zoptymalizować pod względem finansowym funkcjonowanie systemu gospodarki odpadami na terenie Gminy Szczerców.

6.2. PRZETARG NA ODBIERANIE I ZAGOSPODAROWANIE ODPADÓW KOMUNALNYCH Z TERENU GMINY SZCZERCÓW

Zasadnicza zmiana systemu gospodarowania odpadami komunalnymi polega na obowiązku organizacji przez samorządy przetargów na odbieranie odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości znajdujących się na terenie gminy.

Obowiązek organizowania przetargu na obieranie bądź na odbieranie i zagospodarowanie odpadów komunalnych wynika z art. 6d ust. 1 ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach.

W dniu 09.04.2013 r. Gmina Szczerców ogłosiła przetarg na odbiór i zagospodarowanie odpadów komunalnych.

Zamówienie obejmowało odpady wytwarzane na terenie nieruchomości zamieszkałych jak i niezamieszkałych. W ramach zamówienia wykonawca zobowiązany był realizować następujące zadania:

- odbieranie i zagospodarowanie odpadów komunalnych pochodzących od właścicieli nieruchomości, na których zamieszkują mieszkańcy oraz od właścicieli nieruchomości, na których nie zamieszkują mieszkańcy, a powstają odpady komunalne z terenu gminy Szczerców oraz wyposażenie wszystkich właścicieli nieruchomości w pojemniki na odpady,
- prowadzenie i obsługa Gminnego Punktu Zbiórki Odpadów Segregowanych i Wielkogabarytowych oraz odbieranie i zagospodarowanie odpadów komunalnych w nim gromadzonych,
- zbiórka odpadów wielkogabarytowych, pochodzących z gospodarstw domowych, polegająca na przejeździe i załadunku odpadów zgodnie z harmonogramem,
- odbiór i zagospodarowanie segregowanych odpadów komunalnych z punktów ogólnodostępnych, tj. pojemników na szkło o pojemności 1,5 m³ (typ IGLOO), pojemników na tworzywa sztuczne o pojemności 2,5 m³, pojemników na opakowania

z papieru i tektury i makulaturę o pojemności 1,1 m³ rozstawionych przez Wykonawcę w miejscach wskazanych przez Zamawiającego.

W dniu 22.04.2013 r. komisja przetargowa dokonała wyboru oferty na udzielenie zamówienia publicznego w przetargu nieograniczonym pn.: „Odbiór i zagospodarowanie odpadów komunalnych z terenu Gminy Szczerców”. Za najkorzystniejszą ofertę uznano ofertę firmy „EKO-REGION” Sp. z o.o. z siedzibą w Bełchatowie przy ul. Bawełnianej 18. Cena zwycięskiej oferty wynosiła 624 000 zł brutto.

W projekcie umowy ustalono rozliczenie ryczałtowe miesięczne za wykonanie zadania (niezależnie od ilości odebranych odpadów) co jest korzystnym rozwiązaniem dla bezpieczeństwa finansowego zamawiającego. Powoduje to, że gmina po zakończeniu przetargu nie będzie narażona na skutki ewentualnego, gwałtownego zwiększenia, w stosunku do założeń, ilości wystawianych przez właścicieli nieruchomości odpadów, gdyż z jej punktu widzenia nie będzie to miało żadnego znaczenia. Gmina ogranicza tym samym ryzyko wynikające z konieczności zapewnienia samofinansowania się systemu.

Z uwagi na fakt dokonania poważnej nowelizacji, w wyniku której nowy system odbioru odpadów komunalnych jest w całości organizowany przez gminę, korzystniejsze wydaje się zawieranie umów na krótsze okresy (do 1 roku - tak jak w przypadku Gminy Szczerców). Wprowadzone w drodze nowelizacji zmiany stanowią nowość zarówno dla gmin, jak i wyłonionych w przetargach wykonawców, w związku z tym krótszy okres z jednej strony pozwoli na wypracowanie partnerom zasad współpracy, a z drugiej zapewni możliwość dokonania stosunkowo szybkiej zmiany kontrahenta bez konieczności zrywania umowy.

Przegłosowane w Sejmie 10 października 2014 r. zmiany do ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach, sprawią iż gminy będą osobno przeprowadzać przetarg na odbiór odpadów komunalnych i osobno na ich zagospodarowanie. Poślowie wprowadzając tą zmianę, są pewni że brak łączonych przetargów, pozwoli na uniknięcie kłopotów związanych z tym, że odpady często wyjeżdżają poza teren gminy i już potem nie są przez nią kontrolowane. Po wejściu w życie zmian samorządy będą mogły kontrolować, co się dzieje z odpadami i wskazywać instalacje, w których mają być przetworzone.

6.3. ORGANIZACJA PUNKTU SELEKTYWNEGO ZBIERANIA ODPADÓW KOMUNALNYCH (PSZOK) NA TERENIE GMINY SZCZERCÓW

Zgodnie z art. 3 ust. 2 pkt 6 ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach, obowiązkowym zadaniem własnym gminy w celu utrzymania czystości i porządku jest tworzenie warunków zapewniających utrzymanie porządku i czystości, między innymi poprzez tworzenie punktów selektywnego zbierania odpadów komunalnych (PSZOK) w sposób zapewniający łatwy dostęp dla wszystkich mieszkańców gminy. Maksymalna ilość takich punktów nie jest ustawowo zapisana, ale według ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach na terenie każdej gminy powinien znajdować się co najmniej jeden taki punkt.

PSZOK jest ważnym elementem wspierającym nowy system gospodarowania odpadami komunalnymi. Wszyscy, którzy uiszczają opłatę za gospodarowanie odpadami komunalnymi będą mogli dostarczać do takiego punktu wytworzone komunalne odpady problemowe. PSZOK zapewni prawidłowe zagospodarowanie tych odpadów. Ograniczone

zostanie powstawanie na terenie gminy „dzikich wysypisk”, co z kolei wpłynie pozytywnie na stan środowiska naturalnego gminy.

Na terenie Gminy Szczerców taki punkt funkcjonuje pod nazwą Gminny Punkt Zbiórki Odpadów Segregowanych i Wielkogabarytowych (GPZOSiW) i zlokalizowany jest w Kolonii Szczercowskiej. Punkt czynny jest w każdy piątek w godzinach od 11:00 do 19:00 oraz w pierwszą i третią sobotę miesiąca w godzinach od 9:00 do 13:00.

Do GPZOSiW mieszkańcy gminy w ramach opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi mogą dostarczać następujące rodzaje odpadów komunalnych:

- przeterminowane leki,
- chemikalia (farby, rozpuszczalniki, oleje odpadowe),
- zużyte baterie i akumulatory,
- zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny,
- odpady wielkogabarytowe, w tym szkło okienne i drzwiowe,
- odpady budowlano - rozbiórkowe (ilość odpadów dostarczanych przez właściciela nieruchomości nie może przekraczać 2 m³ w roku),
- zużyte opony,
- opakowania ze szkła,
- opakowania z tworzyw sztucznych,
- opakowania z papieru i tektury,
- odzież,
- drewno,
- odpady komunalne nie wymienione w innych podgrupach (popiół, żużel).

W 2013 r. mieszkańcy gminy dostarczyli do punktu 71,2 Mg odpadów. Największy udział w tej liczbie posiadały odpady budowlano-rozbiórkowe 42,6 % (30,3 Mg) oraz odpady wielkogabarytowe 20,0 % (14,2 Mg). Tak duża ilość odpadów dostarczonych do punktu świadczy o prawidłowym jego funkcjonowaniu i że jest on ważnym elementem nowego systemu gospodarowania odpadami komunalnymi.

Tabela 1. Ilość odpadów komunalnych dostarczonych do PSZOK w 2013 r.

Kod odpadów	Rodzaj odpadów	Ilość odpadów (Mg)
16 01 03	zużyte opony	1,8
20 01 01	papier i tektura	2,3
20 01 10	odzież	6,8
20 01 23*	urządzenia zawierające freony	0,3
20 01 35*	Zużyte urządzenia elektryczne i elektroniczne inne niż wymienione w 20 01 21 i 20 01 23 zawierające niebezpieczne składniki	2,2
20 01 36	Zużyte urządzenia elektryczne i elektroniczne inne niż wymienione w 20 01 21, 20 01 23 oraz 20 01 35	0,7
20 01 38	drewno inne niż wymienione w 20 01 37	2,8
20 01 39	tworzywa sztuczne	9,8
20 03 07	odpady wielkogabarytowe	14,2
17 01 07	zmieszane odpady z betonu, gruzu ceglanego, odpadowych materiałów ceramicznych i elementów wyposażenia inne niż wymienione w 17 01 06	30,3
Łącznie		71,2

Źródło: opracowania własne na podstawie danych z Urzędu Gminy Szczerców

6.4. SPORZĄDZANIE ROCZNEGO SPRAWOZDANIA Z REALIZACJI ZADAŃ Z ZAKRESU GOSPODAROWANIA ODPADAMI KOMUNALNYMI

Zgodnie z art. 9q ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach istotnym obowiązkiem gmin, jest sporządzanie rocznego sprawozdania z realizacji zadań z zakresu gospodarowania odpadami komunalnymi. Sprawozdanie jest przekazywane marszałkowi województwa i wojewódzkiemu inspektorowi ochrony środowiska w terminie do 31 marca roku następującego po roku, którego dotyczy.

Według sprawozdania Gmina Szczerców za 2013 r. osiągnęła wymagane poziomy ekologiczne:

- poziom ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania: **33,84 %** (wymagane ≤ 50 %),
- poziom recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami papieru, tworzyw sztucznych, szkła, metalu: **27,64 %** (wymagane ≥ 12 %).

Szczegóły dotyczące sprawozdania za 2013 r. oraz analizę uzyskanych przez gminę poziomów zamieszczono w rozdziale 8.2. niniejszego opracowania.

Na podstawie wezwań przez Wojewódzkie Inspektoraty Ochrony Środowiska samorządy często dokonywały korekt przedmiotowych sprawozdań. Poniżej przedstawiono najczęstsze problemy z jakimi spotykały się gminy przy wypełnianiu sprawozdań:

1. Kwartalne sprawozdania sporządzone przez podmioty odbierające odpady komunalne od właścicieli nieruchomości były wypełnione nieprawidłowo lub posiadały liczne braki, które skutkowały błędnym sporządzaniem przez gminy rocznych sprawozdań. Najczęstszymi błędami w kwartalnych sprawozdaniach przedsiębiorców były m.in.:
 - brak wskazania wszystkich kodów i masy odpadów komunalnych odebranych z terenu gminy;
 - nieprawidłowe wskazanie sposobu zagospodarowania odpadów komunalnych lub brak informacji o sposobie zagospodarowania niniejszych odpadów;
 - brak spójności między danymi przedstawionymi w poszczególnych polach sprawozdania, np. dane zawarte w polu II nie zgadzały się z danymi w polu V i VI;
 - nieprawidłowe wskazanie nazwy i adresu instalacji, do której zostały przekazane odpady komunalne – firmy zazwyczaj podawały dane dot. podmiotu prowadzącego instalację, nie zaś dane dotyczące samej instalacji.
2. Brak informacji o masie odpadów powstałych po mechaniczno-biologicznym przetworzeniu zmieszanych odpadów komunalnych o kodzie 19 12 12 niespełniających wymagania rozporządzenia Ministra Środowiska w sprawie mechaniczno-biologicznego przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych (Dz. U. z 2012 r., poz. 1052) przekazanych do składowania na składowisko. Masa tych odpadów jest niezbędna do wyliczenia przez gminy masy odpadów ulegających biodegradacji zebranych ze strumienia odpadów komunalnych z obszaru gminy w roku 2013, przekazanych do składowania, a w konsekwencji do wyliczenia poziomu ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji wg wzorów zawartych w Rozporządzeniu Ministra Środowiska w sprawie poziomów ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania oraz sposobu obliczania poziomu ograniczenia

masy tych odpadów (Dz. U. z 2012 r., poz. 676) – niewiele firm wywozowych podawało niniejszą informację w kwartalnych sprawozdaniach.

3. Niejasności co do kodów odpadów jakie można uwzględnić w polach V i VI sprawozdania, dotyczących poziomu recyklingu i przygotowania do ponownego użycia następujących frakcji odpadów komunalnych: papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła oraz odpadów budowlanych i rozbiórkowych innych niż niebezpieczne. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 15 maja 2012 r. w sprawie wzorów sprawozdań o odebranych odpadach komunalnych, odebranych nieczystościach ciekłych oraz realizacji zadań z zakresu gospodarowania odpadami komunalnymi nie precyzuje czy w polu V i VI sprawozdania należy uwzględnić tylko masy odpadów komunalnych papieru, metalu, tworzyw sztucznych, szkła oraz odpadów budowlanych i rozbiórkowych innych niż niebezpieczne odebranych jako już wyselekcjonowane z terenu gminy, czy również można w polach tych uwzględnić masy niniejszych odpadów wysortowanych i przetworzonych z masy odpadów komunalnych o kodzie 20 03 01 przez instalacje, do której zostały przekazane odpady komunalne. Informacja ta rzutuje na wysokość osiągniętego przez gminę poziomu recyklingu i przygotowania do ponownego użycia przedmiotowych frakcji odpadów, a tym samym wpływa na wysokość kary pieniężnej nakładanej na gminę.

6.5. PROWADZENIE EWIDENCJI UMÓW NA ODBIERANIE ODPADÓW KOMUNALNYCH I OPRÓŻNIANIE ZBIORNIKÓW BEZODPŁYWOWYCH

Zadaniem samorządów gminnych jest również prowadzenie ewidencji umów na odbieranie odpadów komunalnych i opróżnianie zbiorników bezodpływowych jakie nieruchomości znajdujące się na terenie danej jednostki powinny mieć zawarte (Art. 6, ust. 1 *Właściciele nieruchomości, którzy pozbywają się z terenu nieruchomości nieczystości ciekłych, oraz właściciele nieruchomości, którzy nie są obowiązani do ponoszenia opłat za gospodarowanie odpadami komunalnymi na rzecz gminy, wykonując obowiązek określony w art. 5 ust. 1 pkt 3b, są obowiązani do udokumentowania w formie umowy korzystania z usług wykonywanych przez:*

- 1) *gminną jednostkę organizacyjną lub przedsiębiorcę posiadającego zezwolenie na prowadzenie działalności w zakresie opróżniania zbiorników bezodpływowych i transportu nieczystości ciekłych lub.*
- 2) *gminną jednostkę organizacyjną lub przedsiębiorcę odbierającego odpady komunalne od właścicieli nieruchomości, wpisanego do rejestru działalności regulowanej, o którym mowa w art. 9b, ust. 2 – przez okazanie takich umów i dowodów uiszczania opłat za te usługi).*

- przez okazanie takich umów i dowodów uiszczania opłat za te usługi).

Jako, że Gmina Szczerców włączyła do nowego systemu gospodarowania odpadami komunalnymi również nieruchomości niezamieszkałe, właściciele tych nieruchomości nie są zobowiązani do zawierania umów z podmiotami odbierającymi odpady. W związku z tym gmina nie ma obowiązku prowadzenia ewidencji umów na odbiór odpadów komunalnych. Jednakże nadal istnieje obowiązek ewidencjonowania umów na opróżnianie zbiorników bezodpływowych, które właściciele nieruchomości powinni mieć zawarte.

W przypadku gdyby zaistniała sytuacja, iż dana nieruchomość nie posiada ważnej umowy na opróżnianie zbiorników bezodpływowych, gmina jest obowiązana zorganizować

opróżnianie zbiorników bezodpływowych z takiej nieruchomości. Procedura ta odbywa się poprzez wydanie przez Wójta z urzędu decyzji, w której ustala:

- obowiązek uiszczania opłat za opróżnianie zbiorników bezodpływowych,
- wysokość opłat wyliczonych z zastosowaniem stawek przyjętych w uchwale w sprawie określenia górnych stawek opłat ponoszonych przez właścicieli nieruchomości za odbieranie odpadów komunalnych oraz opróżnianie zbiorników bezodpływowych i transportu nieczystości ciekłych,
- terminy uiszczania opłat,
- sposób i terminy udostępniania zbiorników w celu ich opróżnienia.

Decyzja ta wydawana jest na okres 1 roku i ulega przedłużeniu w drodze decyzji wydawanej z urzędu, na kolejny okres, jeżeli właściciel nieruchomości nie przedstawi, na co najmniej 3 miesiące przed upływem daty obowiązywania decyzji, umowy, w której termin rozpoczęcia wykonywania usługi nie jest późniejszy niż data utraty mocy obowiązującej decyzji. Decyzji takiej nadaje się rygor natychmiastowej wykonalności, a uzyskane opłaty są dochodami budżetu gminy.

6.6. PROWADZENIE REJESTRU DZIAŁALNOŚCI REGULOWANEJ W ZAKRESIE ODBIERANIA ODPADÓW KOMUNALNYCH OD WŁAŚCICIELI NIERUCHOMOŚCI

Kolejnym nowym obowiązkiem gmin, wynikającym z art. 9b oraz 9c znowelizowanej ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach jest utworzenie i prowadzenie Rejestru działalności regulowanej w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości.

Dotychczas podmioty odbierające odpady komunalne z terenu Gminy Szczerców zobowiązane były uzyskać od Wójta zezwolenie na odbieranie odpadów komunalnych.

Rejestr działalności regulowanej w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości znajdujących się na terenie Gminy Szczerców, prowadzi Wójt. Rejestr prowadzi się w postaci bazy danych zapisanej na informatycznych nośnikach danych. W rejestrze zamieszcza się:

- firmę, oznaczenie siedziby i adres albo imię, nazwisko i adres przedsiębiorcy,
- numer identyfikacji podatkowej (NIP),
- numer identyfikacyjny REGON, o ile przedsiębiorca taki numer posiada,
- określenie rodzaju odbieranych odpadów komunalnych,
- numer rejestrowy.

Przedsiębiorca odbierający odpady komunalne od właścicieli nieruchomości znajdujących się na terenie Gminy Szczerców jest obowiązany do uzyskania wpisu do rejestru prowadzonego przez Wójta Gminy Szczerców. Wójt przekazuje marszałkowi województwa wykaz podmiotów wpisanych w danym miesiącu do rejestru działalności regulowanej w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości oraz wykreślonych z tego rejestru (Art. 9c ust. 9,10 ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach). Wykreślenie podmiotu z rejestru następuje w przypadku gdy:

- wydano prawomocne orzeczenie zakazujące przedsiębiorcy wykonywania działalności gospodarczej objętej wpisem,

- stwierdzono trwałe zaprzestanie wykonywania przez przedsiębiorcę działalności gospodarczej na terenie gminy objętej wpisem,
- stwierdzono, że przedsiębiorca nie spełnia wymagań określonych dla podmiotu odbierającego odpady komunalne od właścicieli nieruchomości,
- stwierdzono, że przedsiębiorca po raz drugi przekazuje zmieszane odpady komunalne, odpady zielone lub pozostałości z sortowania odpadów komunalnych przeznaczonych do składowania do instalacji innych niż regionalne instalacje do przetwarzania odpadów komunalnych,
- przedsiębiorca, który nie działa na podstawie umowy, o której mowa w art. 6f ust. 1, i nie świadczy usługi odbierania odpadów komunalnych w trybie zamówienia z wolnej ręki, o którym mowa w art. 6f ust. 2, w kolejnym roku kalendarzowym nie osiągnął poziomów recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami oraz ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania.

Wpis do rejestru prowadzonego przez Wójta Gminy Szczerców posiadają następujące podmioty (stan na październik 2014 r.):

- Wywóz Nieczystości oraz Przewóz Ładunków Wiesław Strach, ul. Kosmowskiej 6/94, 42-224 Częstochowa,
- EKO-REGION sp. z o.o., ul. Bawełniana 18, 97-400 Bełchatów,
- JUKO sp. z o.o., ul. Topolowa 1, 97-300 Piotrków Trybunalski,
- Przedsiębiorstwo Komunalne SANIKOM Sp. z o.o., ul. Św. Faustyny Kowalskiej 9, 97-400 Bełchatów,
- A.S.A. Eko Polska Sp. z o.o. ul. Lecha 10, 41-800 Zabrze,
- DREAMHAUS Łukasz Kieloch (odbiór odzieży i tekstyliów),
- Zakład Oczyszczania Miasta Zbigniew Strach, Korzonek 98, 42-274 Konopiska.

6.7. PROWADZENIE DZIAŁAŃ INFORMACYJNYCH I EDUKACYJNYCH

Gmina Szczerców już przed wejściem w życie znowelizowanej ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach prowadziła działania informacyjne dotyczące funkcjonowania nowego systemu gospodarowania odpadami komunalnymi. Działania te dotyczyły głównie zasad prawidłowej segregacji odpadów obowiązujących na terenie gminy, oraz ogólnych zasad funkcjonowania systemu.

Ponadto na bieżąco przy wypełnieniu deklaracji, pracownicy Urzędu Gminy udzielali szczegółowych informacji dotyczących wypełnienia deklaracji, sposobu segregacji odpadów oraz harmonogramu wywozu odpadów. Najnowsze informacje dotyczące systemu dostępne są ponadto na stronie internetowej www.szczercow.pl. Najważniejsze informacje ukazują się również w lokalnej prasie.

Kontynuując działania informacyjne Urząd Gminy Szczerców w przyszłości planuje wydanie kolejnych ulotek oraz organizację spotkań lub akcji informacyjnych. Na kolejnych rycinach zamieszczono przykładowe elementy akcji informacyjno-edukacyjnych dotyczących gospodarowania odpadami komunalnymi na terenie gminy.

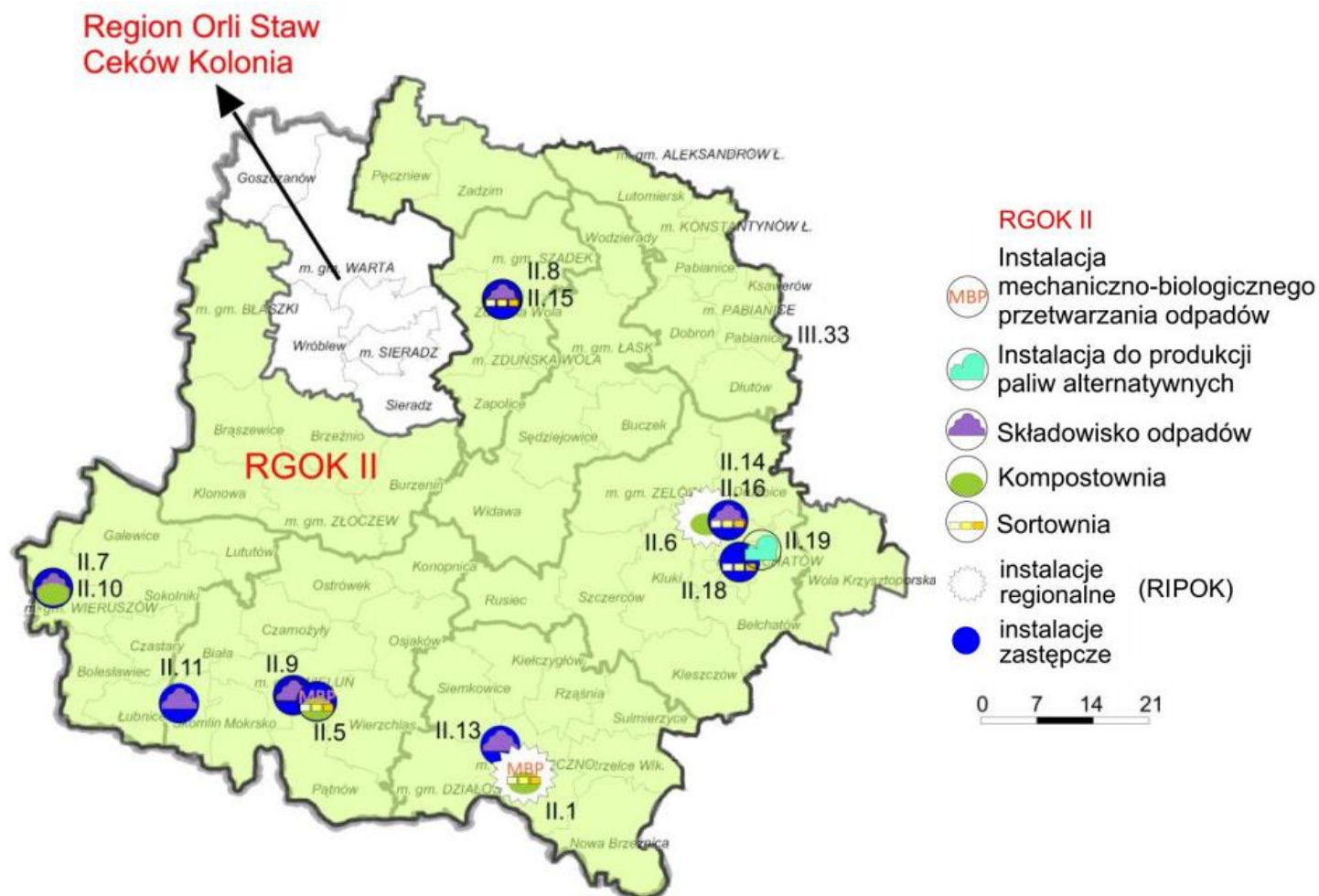

VII. GMINA SZCZERCÓW W II REGIONIE GOSPODARKI ODPADAMI KOMUNALNYMI

Regionem gospodarki odpadami komunalnymi jest określony w wojewódzkim planie gospodarki odpadami, obszar liczący co najmniej 150 000 mieszkańców. Regionalną instalacją do przetwarzania odpadów komunalnych – jest zakład zagospodarowania odpadów o mocy przerobowej wystarczającej do przyjmowania i przetwarzania odpadów z obszaru zamieszkałego przez co najmniej 120 000 mieszkańców, spełniający wymagania najlepszej dostępnej techniki lub technologii oraz zapewniający termiczne przekształcanie odpadów lub:

- a) mechaniczno - biologiczne przetwarzanie zmieszanych odpadów komunalnych i wydzielanie ze zmieszanych odpadów komunalnych frakcji nadających się w całości lub w części do odzysku,
- b) przetwarzanie selektywnie zebranych odpadów zielonych i innych bioodpadów oraz wytwarzanie z nich produktu o właściwościach nawozowych lub środków wspomagających uprawę roślin, spełniającego wymagania określone w przepisach odrębnych,
- c) składowanie odpadów powstających w procesie mechaniczno - biologicznego przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych oraz pozostałości z sortowania odpadów komunalnych o pojemności pozwalającej na przyjmowanie przez okres nie krótszy niż 15 lat odpadów w ilości nie mniejszej niż powstająca w instalacji do mechaniczno - biologicznego przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych.

Gmina Szczerców wchodzi w skład II Regionu Gospodarki Odpadami Komunalnymi województwa łódzkiego (Ryc. 2).

Ryc. 3. II Region Gospodarki Odpadami Komunalnymi

Źródło: Plan Gospodarki Odpadami Województwa Łódzkiego 2012

Według ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach wszystkie odebrane z terenu gminy zmieszane odpady komunalne, odpady zielone oraz pozostałości z sortowania odpadów komunalnych przeznaczone do składowania mają być zagospodarowywane w RIPOKach wyznaczonych dla regionu, którym znajduje się dana gmina. Wykaz instalacji RIPOK dla II Regionu Gospodarki Odpadami województwa łódzkiego (w którym znajduje się Gmina Szczerców) przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 2. Wykaz instalacji do przetwarzania odpadów komunalnych na terenie II Regionu Gospodarki Odpadami Komunalnymi

Lp.	Nazwa instalacji	Rodzaj Instalacji	Status Instalacji
1.	EKO-REGION Sp. z o.o. Bełchatów instalacja Dylów A	MBP, składowisko	RIPOK
	EKOTEKNO Sp. z o.o. Częstochowa – instalacja Chabierów	MBP, składowisko	RIPOK
	EKO-REGION Sp. z o.o. Bełchatów – instalacja ZZO ul. Czaplinecka Bełchatów	MBP	RIPOK
	Przedsiębiorstwo Komunalne Sanikom Sp. z o.o. Bełchatów – instalacja w Woli Kruszyńskiej	MBP, kompostownia, składowisko	RIPOK
	Przedsiębiorstwo Komunalne Sp. z o.o. w Wieluniu – instalacja w Rudzie	MBP, składowisko	zastępcza
	Przedsiębiorstwo Komunalne S.A. Wieruszów – instalacja Teklinów	kompostownia, składowisko	zastępcza

	EKO-SYSTEM L. Felsztyński Mostki	Składowisko, sortownia odpadów zmieszanych	zastępcza
	Urząd Gminy Skomlin, m. Maręże	składowisko	zastępcza
	EKO-REGION Sp. z o.o. Bełchatów – instalacja ul. Przemysłowa 14 i 16	sortownia odpadów zmieszanych, instalacja do produkcji paliw alternatywnych	sortowania - zastępcza
	Przedsiębiorstwo Komunalne Sanikom Sp. z o.o. Bełchatów – instalacja w Woli Kruszyńskiej	instalacja do produkcji paliw alternatywnych	-
	EKO-REGION Sp. z o.o. Bełchatów – stacje przeładunkowe w Pabianicach, Lututowie, Marężach	stacja przeładunkowa	-

Źródło: Plan Gospodarki Odpadami Województwa Łódzkiego 2012

Według Planu Gospodarki Odpadami Województwa Łódzkiego 2012 (PGOWŁ 2012) łączne moce przerobowe RIPOK dla Regionu II będą wystarczające dla mechaniczno – biologicznego przetwarzania odpadów i pojemności dla regionalnych składowisk odpadów do składowania odpadów powstających w procesie MBP oraz pozostałości z sortowania. Będzie brakowało natomiast kompostowni selektywnie zebranych odpadów zielonych i innych bioodpadów, które należy wybudować w tym regionie.

Do czasu uruchomienia wszystkich instalacji RIPOK w regionie odpady mogą być kierowane do instalacji zastępczych uwzględnionych w PGOWŁ 2012. Jedną z takich instalacji jest instalacja EKO REGION Sp. z o.o. Bełchatów – ul. Przemysłowa 14, Bełchatów, do której trafiło większość zmieszanych odpadów komunalnych odebranych z terenu Gminy Szczerców w 2013 r.

VIII. ILOŚCIOWE WSKAŹNIKI MONITOROWANIA NOWEGO SYSTEMU GOSPODAROWANIA ODPADAMI KOMUNALNYMI GMINY SZCZERCÓW – EFEKTYWNOŚĆ NOWEGO SYSTEMU

Głównym celem wprowadzenia na terenie kraju rewolucji śmieciowej jest uszczelnienie systemu gospodarowania odpadami komunalnymi poprzez objęcie odbiorem odpadów wszystkich nieruchomości zamieszkałych (fakultatywnie niezamieszkałych), a także prawidłowe postępowanie z odebranymi odpadami komunalnymi poprzez ich zagospodarowanie w RIPOK (ograniczenie składowania odpadów).

Monitorowanie efektywności wprowadzanej gospodarki odpadami komunalnymi powinno odbywać się poprzez wskaźniki ilościowe dotyczące:

- odebranych odpadów komunalnych po 01.07.2013 r. i przed tą datą,
- udziału zmieszanych odpadów komunalnych w ogólnej ilości odebranych odpadów,
- liczby (różnorodności) rodzajów odpadów komunalnych odbieranych od właścicieli nieruchomości,
- poziomu ograniczenia składowania bioodpadów oraz poziomu recyklingu i przygotowania do ponownego użycia.

8.1. WSKAŹNIKI MONITOROWANIA NOWEGO SYSTEMU GOSPODAROWANIA ODPADAMI KOMUNALNYMI

W pierwszym półroczu 2013 r., a więc przed wejściem w życie nowego systemu na terenie gminy, odebrano 738,9 Mg odpadów komunalnych. Natomiast w drugim półroczu odebrano 777,7 Mg odpadów komunalnych.

Większe ilości odebranych odpadów świadczą o lepszej organizacji i szczelności systemu gospodarowania odpadami komunalnymi. Aczkolwiek wskutek prowadzenia kampanii informacyjnych oraz rozpowszechniania się wiedzy i zachowań proekologicznych, łączna ilość odbieranych odpadów komunalnych może zmniejszać się i świadczyć to będzie o podnoszeniu się świadomości ekologicznej mieszkańców gminy. Jednak dotyczyć to będzie lat po wprowadzeniu nowego systemu gospodarowania odpadami. Pewnym jest natomiast to, iż różnica w ilości odebranych odpadów komunalnych z terenu Gminy Szczerców pomiędzy latami przed wprowadzeniem systemu, a pierwszymi latami po wejściu w życie nowych zasad gospodarowania odpadami (wzrost ilości odebranych odpadów komunalnych w pierwszych latach funkcjonowania systemu) świadczyć będzie negatywnie na temat szczelności i funkcjonalności starego systemu. Ilość odpadów o jaką zwiększy się odbiór w pierwszych latach funkcjonowania systemu w porównaniu do lat z przed wprowadzenia nowego systemu wskazywać będzie przybliżoną skalę nieszczelności starej gospodarki odpadami oraz ilość odpadów z którymi postępowano w sposób niewłaściwy.

Pod względem różnorodności odbieranych odpadów komunalnych w pierwszym półroczu odebrano 17 rodzajów odpadów, natomiast w drugim półroczu 18. Jednak o prawidłowym rozwoju gospodarki odpadami oraz o przyswojeniu nowych zasad gospodarowania odpadami świadczy fakt, iż w I kwartale odebrano jedynie 8 frakcji odpadów, natomiast w IV kwartale już 15 frakcji.

Bardzo korzystnie przedstawia się sytuacja pod względem udziału zmieszanych odpadów komunalnych w ogólnej ilości odebranych odpadów komunalnych z terenu Gminy Szczerców w 2013 r. Analizując stosunek ilości odebranych zmieszanych odpadów komunalnych w ogólnej liczbie odebranych odpadów wynika, iż zmieszane odpady komunalne największy udział miały w I kwartale 2013 r (82,7 %). Natomiast w kolejnych kwartałach udział tych odpadów systematycznie malał od 72,4 % w II kwartale przez 66,4 % aż do 63,4 % w IV kwartale. Dodatkowo należy mieć na uwadze, iż w IV kwartale odebrano zdecydowanie najwięcej odpadów komunalnych i mimo to udział zmieszanych odpadów komunalnych zmalał. Sytuacja taka świadczy o prawidłowym rozwoju systemu gospodarowania odpadami komunalnymi na terenie gminy – przy jednoczesnym zwiększaniu się ogólnej ilości odebranych odpadów komunalnych (wzrost szczelności systemu) oraz poszczególnych rodzajów odbieranych odpadów (wzrost efektywności segregacji) zmniejsza się udział zmieszanych odpadów komunalnych w ogólnej ilości zebranych odpadów komunalnych (wzrost efektywności segregacji).

Tabela 3. Ilość odebranych odpadów komunalnych z terenu Gminy Szczerców w 2013 r.

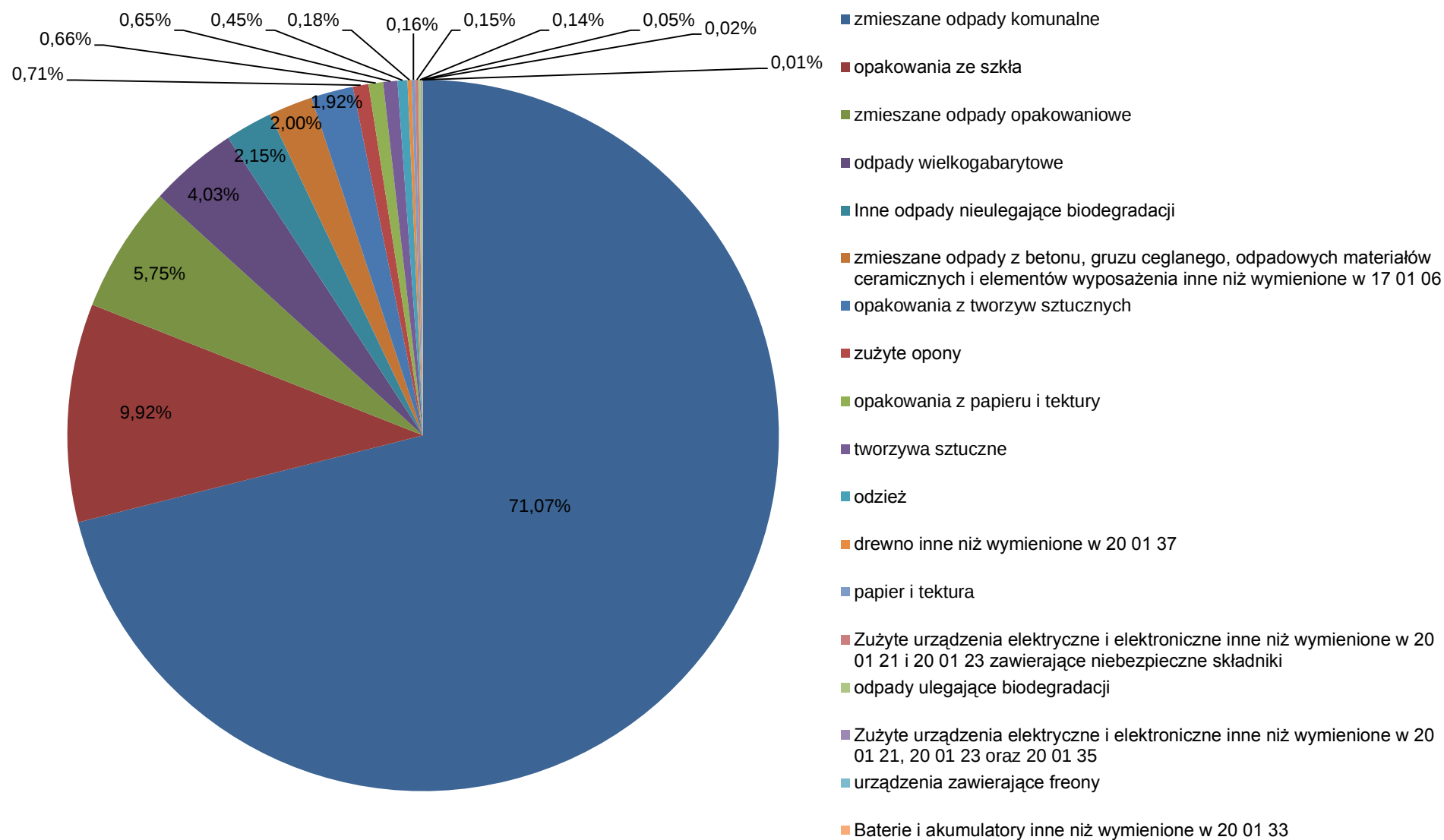
Kod odpadu	Rodzaj odpadu	Ilość odebranych odpadów [Mg]				
		I kw.	II kw.	III kw.	IV kw.	2013 r.
20 03 01	zmieszane odpady komunalne	308,7	264,9	241,4	262,8	1 077,8
15 01 01	opakowania z papieru i tektury	2,0	4,4	2,7	0,9	10,0
15 01 02	opakowania z tworzyw sztucznych	7,6	10,9	7,8	2,8	29,1
15 01 06	zmieszane odpady opakowaniowe	11,2	13,8	32,2	30,0	87,2
15 01 07	opakowania ze szkła	32,7	38,8	46,3	32,7	150,5
20 01 01	papier i tektura	0,0	0,4	0,9	1,1	2,4
20 01 39	tworzywa sztuczne	1,1	4,0	2,6	2,1	9,8
20 01 10	odzież	0,0	1,4	2,4	3,0	6,8
20 01 23*	urządzenia zawierające freony	0,0	0,2	0,1	0,0	0,3
20 01 34	Baterie i akumulatory inne niż wymienione w 20 01 33	0,0	0	0	0,1	0,1
20 01 35*	Zużyte urządzenia elektryczne i elektroniczne inne niż wymienione w 20 01 21 i 20 01 23 zawierające niebezpieczne składniki	0,0	1,4	0,8	0,0	2,2
20 01 36	Zużyte urządzenia elektryczne i elektroniczne inne niż wymienione w 20 01 21, 20 01 23 oraz 20 01 35	0,0	0,3	0,4	0,0	0,7
20 01 38	drewno inne niż wymienione w 20 01 37	0,0	0,8	1,1	0,9	2,8
17 01 07	zmieszane odpady z betonu, gruzu ceglanego, odpadowych materiałów ceramicznych i elementów wyposażenia inne niż wymienione w 17 01 06	8,6	6,7	9,7	5,3	30,3
20 02 03	Inne odpady nieulegające biodegradacji	0,0	1,3	7,9	23,4	32,6
16 01 03	zużyte opony	0,0	2,7	0,8	7,3	10,8
20 02 01	odpady ulegające biodegradacji	0,0	0,7	0,0	1,4	2,1
20 03 07	odpady wielkogabarytowe	1,3	13,0	6,4	40,4	61,1
Łącznie		373,2	365,7	363,5	414,2	1 516,6

Źródło: Kwartalne sprawozdanie podmiotów odbierających odpady komunalne z terenu Gminy Szczerców

Tabela 4. Udział procentowy zmieszanych odpadów komunalnych w ogólnej ilości odebranych odpadów w poszczególnych kwartałach 2013 r. oraz w 2012 r.

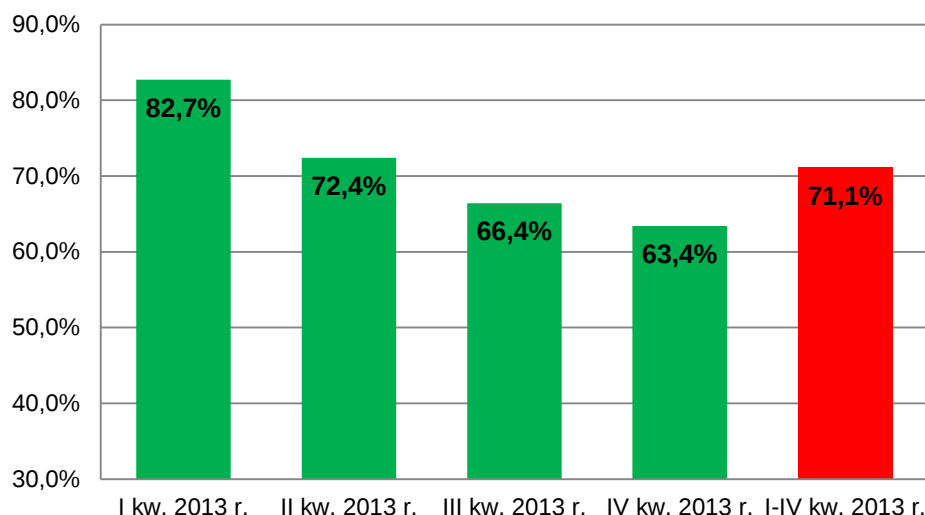
I kw. 2013 r.	II kw. 2013 r.	III kw. 2013 r.	IV kw. 2013 r.	2013 r.
82,7 %	72,4 %	66,4 %	63,4 %	71,1 %

Źródło: Opracowanie własne na podstawie kwartalnych sprawozdań podmiotów odbierających odpady komunalne z terenu Gminy Szczerców

Wykres 1. Struktura odebranych odpadów komunalnych z terenu Gminy Szczerców w 2013 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie kwartalnych sprawozdań podmiotów odbierających odpady komunalne

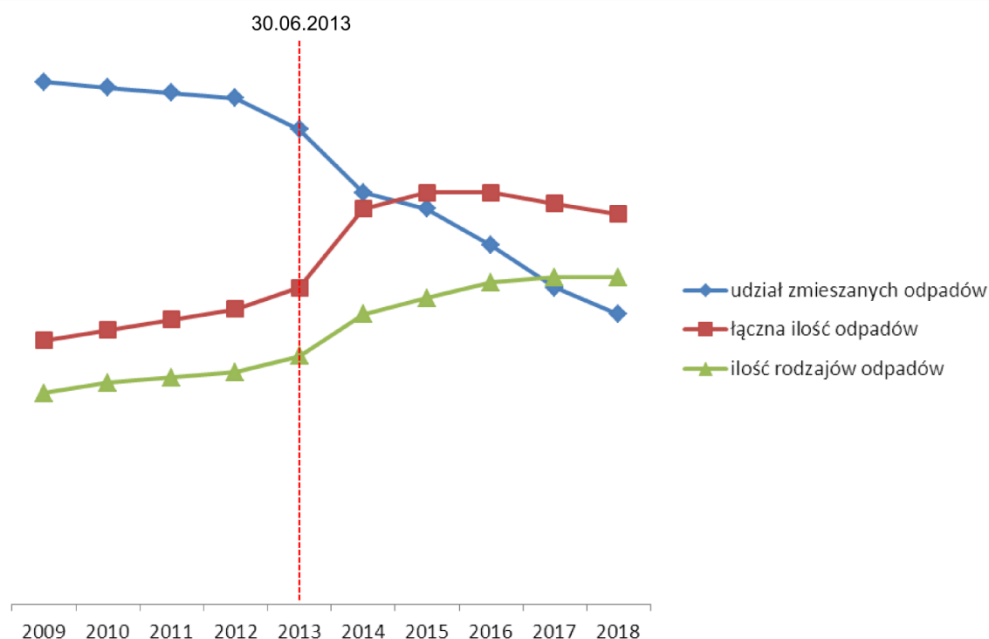
Wykres 2. Udział zmieszanych odpadów komunalnych w ogólnej ilości odebranych odpadów z terenu Gminy Szczerców w poszczególnych kwartałach 2013 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie kwartalnych sprawozdań podmiotów odbierających odpady komunalne

Podsumowując, jednymi z najważniejszych i najprostszymi w interpretacji i zastosowaniu wskaźnikami monitorowania nowego systemu gospodarowania odpadami komunalnymi są:

- łączna ilość odebranych odpadów komunalnych,
- udział zmieszanych odpadów komunalnych w ogólnej ilości odebranych odpadów komunalnych,
- ilość poszczególnych rodzajów odbieranych odpadów komunalnych.

Na kolejnym wykresie przedstawiono zmiany ilościowe wymienionych wskaźników na przestrzeni czasu w prawidłowo dostosowanej i rozwijającej się gospodarce odpadami komunalnymi.

Wykres 3. Zmiana ilościowa wskaźników monitorowania prawidłowości funkcjonowania nowego systemu gospodarowania odpadami komunalnymi

Źródło: opracowanie własne

Łączna ilość odebranych odpadów komunalnych (linia czerwona na wykresie):

W latach przed wprowadzeniem systemu ilość odebranych odpadów komunalnych charakteryzuje się stałym poziomem lub niewielkim wzrostem. Znaczny wzrost powinien nastąpić w 2013 r. bezpośrednio po wejściu w życie nowego systemu. Wzrost ten związany jest z tym, iż wytwórcy odpadów za jednostkową cenę mogą oddać o wiele więcej odpadów bez ponoszenia dodatkowych kosztów. Wcześniej wiele odpadów nie było odbieranych od mieszkańców ze względu na dodatkowy koszt ich usunięcia. Następnie ilość odbieranych odpadów powinna nieznacznie zmaleć, ze względu na to iż większość zalegających w domach niepotrzebnych rzeczy zostanie oddana. W kolejnych latach ilość odbieranych odpadów będzie utrzymywać się na stałym poziomie, aby w końcu nieznacznie z roku na roku stopniowo spadać. Duży wpływ na stopniowy spadek wytwarzanych odpadów komunalnych będą miały edukacja ekologiczna oraz proekologiczne zachowania konsumentów.

Udział zmieszanych odpadów komunalnych w ogólnej ilości odebranych odpadów komunalnych (linia niebieska na wykresie):

Okres przed wprowadzeniem „rewolucji śmieciowej” odznacza się bardzo wysokim udziałem zmieszanych odpadów komunalnych (efekt niskiej świadomości ekologicznej społeczeństwa oraz braku działań ze strony samorządów i rządu). Po 01.07.2013 r. udział ten powinien znacząco się zmniejszyć wskutek kampanii informacyjnych na temat segregacji odpadów oraz wprowadzenia selektywnego gromadzenia odpadów na terenie gminy. W kolejnych latach udział zmieszanych odpadów komunalnych będzie stopniowo malał. Związane to jest z zaadaptowaniem przez mieszkańców nowego systemu gospodarowania odpadami komunalnymi oraz jego udoskonalaniem (rozwojem).

Ilość poszczególnych rodzajów odbieranych odpadów komunalnych (linia zielona na wykresie):

W starym systemie gospodarowania odpadami komunalnymi odbierano niewielką ilość poszczególnych wyselekcjonowanych rodzajów odpadów komunalnych. Głównie szkło, zmieszane odpady komunalne oraz tworzywa sztuczne. W 2013 r. powinien nastąpić znaczny wzrost tego wskaźnika, związany z wprowadzeniem nowego systemu gospodarowania odpadami. Nowy system wprowadza obowiązek selektywnego zbierania kolejnych rodzajów odpadów komunalnych wskazanych w ustawie o utrzymaniu czystości i porządku w gminach, a także obowiązek osiągnięcia wymaganych poziomów ekologicznych. W latach kolejnych wskutek dalszego rozwoju systemu liczba rodzajów odbieranych odpadów powinna rosnąć ponad obligatoryjne rodzaje wskazane w ustawie. Następnie liczba rodzajów odbieranych odpadów powinna kształtować się na stałym poziomie (liczba rodzajów odpadów jest ograniczona).

8.2. OSIĄGNIĘTE PRZEZ GMINĘ SZCZERCÓW POZIOMY EKOLOGICZNE W 2013 R – ROCZNE SPRAWOZDANIE Z REALIZACJI ZADAŃ Z ZAKRESU GOSPODAROWANIA ODPADAMI KOMUNALNYMI

W niniejszym rozdziale przedstawione zostały dane, obliczenia oraz wytyczne jak obliczać osiągnięte przez gminę poziomy:

- ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania,
- recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami niektórych frakcji odpadów komunalnych,
- recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami innych niż niebezpieczne odpadów budowlanych i rozbiórkowych.

Osiągnięty poziom ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania w 2013 r.

Według kwartalnych sprawozdań podmiotów odbierających odpady komunalne w 2013 r. odebrano 1 077,8 Mg zmieszanych odpadów komunalnych. Wszystkie odebrane z terenu gminy zmieszane odpady komunalne zostały przetworzone w instalacjach (bezpośrednio na składowiska odpadów nie trafiły żadne ilości zmieszanych odpadów komunalnych oraz odpadów komunalnych ulegających biodegradacji). Tak więc sposób postępowania z odebranymi odpadami komunalnymi z terenu gminy jest jak najbardziej prawidłowy i zgodny z założeniami ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach, co pomoże osiągnąć bardziej korzystny poziom ograniczenia składowania odpadów ulegających biodegradacji.

Sposób obliczania poziomu ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania w roku rozliczeniowym (2013 r.)

1. Masę odpadów ulegających biodegradacji wytworzoną w 1995 r. oblicza się na podstawie wzoru:

$$OUB_{1995} = 0,155 \times L_m + 0,047 \times L_w \text{ [Mg]}$$

gdzie:

OUB_{1995} – masa odpadów komunalnych ulegających biodegradacji wytworzonych w 1995 r. [Mg];

L_m – liczba mieszkańców miasta w 1995 r. na obszarze gminy według danych GUS;

L_w – liczba mieszkańców wsi w 1995 r. na obszarze gminy według danych GUS.

W przypadku Gminy Szczerców OUB_{1995} wynosi:

$0,047 \times 7\,700$ (liczba mieszkańców gminy wg faktycznego miejsca zamieszkania stan na 31.12.1995 r.) = **361,9 Mg**

OUB_{1995} dla Gminy Szczerców wynosi **361,9 Mg**. Wartość ta przy wyliczaniu osiągniętego poziomu dla kolejnych lat będzie taka sama (jeżeli nie zmienią się przepisy prawa).

2. Masę odpadów komunalnych ulegających biodegradacji dozwoloną do składowania w roku rozliczeniowym należy obliczać według wzoru:

$$OUB_R = \frac{OUB_{1995} \times Pr}{100} \text{ [Mg]}$$

gdzie:

OUB_R – masa odpadów komunalnych ulegających biodegradacji dozwolona do składowania w roku rozliczeniowym [Mg];

OUB_{1995} – masa odpadów komunalnych ulegających biodegradacji wytworzonych w 1995 r. [Mg];

P_r – poziom ograniczania masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania dla danego roku rozliczeniowego [%] (dla 2013 r. poziom ten wynosi 50 %).

W przypadku Gminy Szczerców OUB_R wynosi:

$$OUB_R = \frac{361,9 \text{ Mg} \times 50 \%}{100} = 180,95 \text{ Mg}$$

W 2013 r. z terenu Gminy Szczerców mogło być składowane maksymalnie **180,95 Mg** odpadów komunalnych ulegających biodegradacji.

3. Masę odpadów ulegających biodegradacji zebranych ze strumienia odpadów komunalnych z obszaru danej gminy w roku rozliczeniowym, przekazanych do składowania, oblicza się według wzoru:

$$M_{OUBR} = (M_{MR} \times U_M) + (M_{WR} \times U_W) + (M_{SR} \times U_S) + (M_{BR} \times 0,52) \text{ [Mg]}$$

gdzie:

M_{OUBR} – masa odpadów ulegających biodegradacji zebranych ze strumienia odpadów komunalnych z obszaru danej gminy w roku rozliczeniowym, przekazanych do składowania [Mg];

M_{MR} – masa zmieszanych odpadów komunalnych o kodzie 20 03 01 zebranych na obszarze miast w roku rozliczeniowym, przekazanych do składowania [Mg];

M_{WR} – masa zmieszanych odpadów komunalnych o kodzie 20 03 01 zebranych na obszarze wsi w roku rozliczeniowym, przekazanych do składowania [Mg];

U_M – udział odpadów ulegających biodegradacji w masie zmieszanych odpadów komunalnych dla miast wynoszący 0,57;

U_W – udział odpadów ulegających biodegradacji w masie zmieszanych odpadów komunalnych dla wsi wynoszący 0,48;

M_{SR} – masa selektywnie zebranych odpadów ulegających biodegradacji ze strumienia odpadów komunalnych z obszaru danej gminy w roku rozliczeniowym, przekazanych do składowania;

U_S – udział odpadów ulegających biodegradacji w masie selektywnie zebranych odpadów ulegających biodegradacji ze strumienia odpadów komunalnych wynoszący dla poszczególnych rodzajów odpadów według kodu:

- 20 01 01 – 1,00;
- 20 01 08 – 1,00;

- 20 01 10 – 0,50;
- 20 01 11 – 0,50;
- 20 01 25 – 1,00;
- 20 01 38 – 0,50;
- 20 02 01 – 1,00;
- 20 03 02 – 1,00;
- 15 01 01 – 1,00;
- 15 01 03 – 1,00;
- ex 15 01 09 z włókien naturalnych – 0,50;
- ex 15 01 06 w części zawierającej papier, tekturę, drewno i tekstylia z włókien naturalnych – 0,50;

M_{BR} – masa odpadów powstałych po mechaniczno-biologicznym przetworzeniu zmieszanych odpadów komunalnych o kodzie 19 12 12 niespełniających wymagań rozporządzenia Ministra Środowiska wydanego na podstawie art. 14 ust. 10 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach (Dz. U. z 2010 r. Nr 185, poz. 1243, ze zm.), przekazanych do składowania;

0,52 – średni udział odpadów ulegających biodegradacji w masie odpadów powstałych po mechaniczno-biologicznym przetworzeniu zmieszanych odpadów komunalnych o kodzie 19 12 12 niespełniających wymagań rozporządzenia Ministra Środowiska wydanego na podstawie art. 14 ust. 10 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach.

W przypadku Gminy Szczerców M_{OUBR} wynosi:

$$M_{OUBR} = 235,5 \times 0,52 = \mathbf{122,46 \text{ Mg}}$$

W 2013 r. z terenu Gminy Szczerców do składowania przekazano 122,46 Mg odpadów komunalnych ulegających biodegradacji.

W 2013 r. nie było selektywnie odebranych odpadów komunalnych ulegających biodegradacji (M_{SR}), które bezpośrednio składowano na składowiskach odpadów. Wszystkie selektywnie zebrane odpady ulegające biodegradacji zostały poddane procesom odzysku. Również wszystkie zmieszane odpady komunalne odebrane z terenu gminy zostały poddane przetworzeniu (nie były składowane). W wyniku przetworzenia 1 077,8 Mg zmieszanych odpadów komunalnych powstało 235,5 Mg odpadów kodzie 19 12 12 przekazanych do składowania, które powstały po mechaniczno-biologicznym przetwarzaniu zmieszanych odpadów komunalnych (M_{BR}).

Warto w tym miejscu zaznaczyć, iż procesy mechaniczno-biologicznego przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych w instalacjach do których te odpady trafiły charakteryzowały się wysokim poziomem efektywności, gdyż z dostarczonych zmieszanych odpadów komunalnych (1 077,8 Mg) jedynie ok. 21,8 % (235,5 Mg) trafiło do składowania (pod kodem 19 12 12). Bezsprzecznie tak wysoka (78,2 %) efektywność procesów MBP jest najważniejszym czynnikiem, który pozwolił osiągnąć gminie korzystny poziom ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania.

Z analizy założeń nowego systemu gospodarowania odpadami komunalnymi wynika, iż największy wpływ na osiągnięcie przez samorządy gminne wymaganych poziomów ograniczenia składowania bioodpadów, będzie miała właśnie efektywność przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych w Regionalnych Instalacjach Przetwarzania Odpadów

Komunalnych. Im wyższa efektywność RIPOK, tym większe są szanse gmin na osiągnięcie wymaganego poziomu.

4. Osiągany w roku rozliczeniowym poziom ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazanych do składowania (T_R) oblicza się według wzoru:

$$T_R = \frac{MOUBR \times 100}{OUB_{1995}} [\%]$$

gdzie:

T_R – osiągnięty w roku rozliczeniowym poziom ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazanych do składowania [%];

M_{OUBR} – masa odpadów komunalnych ulegających biodegradacji zebranych z obszaru danej gminy w roku rozliczeniowym, przekazanych do składowania [Mg];

OUB_{1995} – masa odpadów komunalnych ulegających biodegradacji wytworzonych w 1995 r. [Mg].

Jeżeli $T_R = P_R$ albo $T_R < P_R$ – poziom ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania w roku rozliczeniowym został osiągnięty, gdzie:

P_R – poziom ograniczania masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania, jaki gmina musi osiągnąć w danym roku.

W przypadku Gminy Szczerców T_R wynosi:

$$T_R = \frac{122,46 \text{ Mg} \times 100}{361,9 \text{ Mg}} = \mathbf{33,84 \%}$$

Gmina Szczerców w 2013 r. osiągnęła **33,84 %** poziom ograniczenia składowania masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania. Wymagany dla 2013 r. poziom ograniczenia składowania bioodpadów mógł wynosić nie więcej niż 50 %, w związku z tym Gmina Szczerców osiągnęła wymagany poziom.

W poniższej tabeli przedstawiono ile odpadów komunalnych ulegających biodegradacji może trafić w poszczególnych latach do składowania z terenu Gminy Szczerców, aby osiągnąć wymagany poziom. W tabeli ukazano także orientacyjne ilości zmieszanych odpadów komunalnych jakie maksymalnie można odbierać z terenu gminy (przy założeniu, iż wszystkie one zostaną poddane procesom przetwarzania oraz że efektywność ich przetwarzania będzie kształtowała się na poziomie jak w 2013 r. – 78 %).

Tabela 5. Poziomy ograniczenia masy odpadów ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania

rok	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
wymagane poziomy ograniczenia składowania	50%	50%	50%	45%	45%	40%	40%	35%
max. ilość bioodpadów jaka może być składowana -	181,0	181,0	181,0	162,9	162,9	144,8	144,8	126,7

OUBR[Mg]								
max. ilość zmieszanych odpadów jaka może zostać odebrana z terenu gminy [Mg]	1 581,7	1 581,7	1 581,7	1 423,6	1 423,6	1 265,4	1 265,4	1 107,2

*przy założeniu efektywności MBP na poziomie 78 %

Źródło: opracowanie własne

Z analizy powyższej tabeli wynika, iż przy poddawaniu w kolejnych latach wszystkich odebranych z terenu Gminy Szczerców zmieszanych odpadów komunalnych procesom przetwarzania MBP (mechaniczno-biologicznego), co jest obowiązkiem oraz przy efektywności tego przetwarzania na poziomie 78 % (tak jak dla 2013 r.), maksymalne ilości odebranych z terenu gminy zmieszanych odpadów komunalnych, jakie mogą być odebrane w kolejnych latach aby osiągnąć poziom, są znacznie wyższe, niż faktyczna ilość tych odpadów (1 077,8 Mg) odebrana w 2013 r.

W kolejnej tabeli przedstawiono natomiast jakie minimalne efektywności MBP zmieszanych odpadów komunalnych w RIPOK, do którego dostarczane będą zmieszane odpady komunalne z terenu Gminy Szczerców, muszą zostać osiągnięte, aby gmina dotrzymała w kolejnych latach wymagane poziomy ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania. Do obliczeń wykorzystano założenie, iż w kolejnych latach z terenu gminy odebranych zostanie 1 077,8 Mg zmieszanych odpadów komunalnych i że wszystkie one zostaną poddane procesom MBP (tak jak w 2013 r).

Tabela 6. Orientacyjna min. efektywności MBP zmieszanych odpadów komunalnych, gwarantująca osiągnięcie wymaganego poziomu

rok	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
wymagane poziomy ograniczenia składowania	50%	50%	50%	45%	45%	40%	40%	35%
min. efektywność MBP	67,7%	67,7%	67,7%	70,9%	70,9%	74,2%	74,2%	77,4%

*przy założeniu, iż w kolejnych latach z terenu gminy odbierane będzie 3 149,4 Mg zmieszanych odpadów komunalnych

Źródło: opracowanie własne

Z tabeli nr 6 wynika (przy założeniu, iż w kolejnych latach odbieranych będzie z terenu gminy 1 077,8 Mg zmieszanych odpadów komunalnych), że aby osiągnąć wymagane poziomy ograniczenia składowania bioodpadów, minimalna efektywność MBP może być niższa niż osiągnięte w 2013 r. 78 %. Dla 2014 r. aby osiągnąć 50 % poziom redukcji składowania bioodpadów wystarczy 67,7 % efektywność MBP zmieszanych odpadów komunalnych, natomiast aby w 2020 r. osiągnąć 35 % poziom redukcji, min. efektywność MBP powinna wynosić ok. 77,4 %. Należy pamiętać, że i tak są to bardzo wysokie wartości i ważnym jest aby efektywność MBP nie zmalała w danym roku do wartości wskazanych w tabeli, ponieważ będzie to groziło nieosiągnięciem przez Gminę Szczerców wymaganego poziomu ograniczenia składowania bioodpadów.

W związku z powyższymi wyliczeniami i prognozami Gmina Szczerców nie powinna mieć w kolejnych latach problemów z osiągnięciem wymaganych rozporządzeniem

poziomów ograniczenia składowania odpadów komunalnych ulegających biodegradacji. Należy jednak ciągle monitorować ilość odbieranych zmieszanych odpadów komunalnych z terenu gminy, a także przede wszystkim efektywność MBP zmieszanych odpadów komunalnych. Niekorzystnym zjawiskiem, wpływającym negatywnie na osiągnięcie poziomu ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania będzie wzrost ilości odbieranych zmieszanych odpadów komunalnych oraz głównie spadek efektywności MBP zmieszanych odpadów komunalnych. Wyliczone wartości w tabelach nr 3 i nr 4 należy wykorzystywać do monitorowania tych wskaźników.

Sposób obliczania poziomu recyklingu i przygotowania do ponownego użycia papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła

Poziomy recyklingu i przygotowania do ponownego użycia papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła oblicza się na podstawie wzoru:

$$P_{pmts} = \frac{Mr_{pmts}}{Mw_{pmts}} \times 100 \%$$

gdzie:

P_{pmts} – poziom recyklingu i przygotowania do ponownego użycia papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła, wyrażony w %,

Mr_{pmts} – łączna masa odpadów papieru, metalu, tworzyw sztucznych i szkła poddanych recyklingowi i przygotowanych do ponownego użycia, pochodzących ze strumienia odpadów komunalnych z gospodarstw domowych oraz od innych wytwórców odpadów komunalnych, wyrażona w Mg,

Mw_{pmts} – łączna masa wytworzonych odpadów papieru, metalu, tworzyw sztucznych i szkła pochodzących ze strumienia odpadów komunalnych z gospodarstw domowych oraz od innych wytwórców odpadów komunalnych, wyrażona w Mg.

Wytyczne do obliczania poziomu recyklingu i przygotowania do ponownego użycia papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła:

1. Przy obliczaniu Mr_{pmts} należy brać pod uwagę następujące odpady:
 - 15 01 01 - opakowania z papieru i tektury,
 - 15 01 02 - opakowania z tworzyw sztucznych,
 - 15 01 04 - opakowania z metali,
 - 15 01 06 - zmieszane odpady opakowaniowe,
 - 15 01 07 - opakowania ze szkła,
 - 20 01 01 – papier i tektura,
 - 20 01 02 – szkło,
 - 20 01 39 - tworzywa sztuczne,
 - 20 01 40 - metale.

W kolejnej tabeli obliczono M_{rpmts} czyli łączną masę odpadów papieru, metalu, tworzyw sztucznych i szkła poddanych recyklingowi, pochodzących ze strumienia odpadów komunalnych z gospodarstw domowych oraz od innych wytwórców odpadów komunalnych, odebranych z terenu Gminy Szczerców w 2013 r.

Tabela 7. Ilość odpadów papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła poddanych recyklingowi z terenu gminy w 2013 r.

Kod odpadu	Rodzaj odpadu	Ilość odebranych odpadów [Mg]	Ilość odpadów poddanych recyklingowi [Mg]	Stosunek odpadów poddanych recyklingowi do ilości odebranych odpadów
15 01 01	opakowania z papieru i tektury	10,0	10,0	100,0 %
15 01 02	opakowania z tworzyw sztucznych	29,1	23,6	81,1 %
15 01 06	zmieszane odpady opakowaniowe	87,2	26,3	30,2 %
15 01 07	opakowania ze szkła	150,5	144,9	96,3 %
20 01 01	papier i tektura	2,3	2,3	100,0 %
20 01 39	tworzywa sztuczne	9,8	8,0	81,6 %
Łącznie		288,9	215,1	74,5 %

Źródło: opracowanie własne na podstawie kwartalnych sprawozdań podmiotów odbierających odpady komunalne

W 2013 r. z terenu Gminy Szczerców odebrano 288,9 Mg odpadów surowcowych, z tego do recyklingu przekazano 215,1 Mg, co stanowi 74,5 %. Osiągnięty wskaźnik świadczy o wysokiej efektywności nowego systemu gospodarowania odpadami pod względem jakości prowadzonej selektywnej zbiórki na terenie gminy. Odpady selektywnie zbierane na terenie gminy nie są zanieczyszczone i w większości nadają się do odzysku. Zgodnie z przewidywaniami frakcje odpadów posiadające najwyższy procent recyklingu (najmniej strat), to: opakowania z papieru i tektury, opakowania ze szkła oraz opakowania z tworzyw sztucznych.

Natomiast najniższy współczynnik przetwarzania odpadów posiadają zmieszane odpady opakowaniowe czyli tzw. frakcja sucha. Na terenie Gminy Szczerców Regulamin utrzymania czystości i porządku dał mieszkańcom możliwość gromadzenia w jednym pojemniku odpadów papieru i tektury, metali, tworzyw sztucznych oraz opakowań wielomateriałowych łącznie właśnie jako frakcję suchą. Z punktu widzenia kosztów oraz obsługi systemu (1 pojemnik do odbioru zamiast kilku) jest to rozwiązanie jak najbardziej korzystne. Jednakże pod względem ekologicznym jest to rozwiązanie niekorzystne, ponieważ zmieszane odpady opakowaniowe charakteryzują się zdecydowanie najniższym współczynnikiem recyklingu w stosunku do ilości odebranych odpadów. Jest to jedynie 30,2 %. Czyli aż 2/3 selektywnie gromadzonej frakcji suchej zostało prawdopodobnie poddane składowaniu (stracone), a jedynie 1/3 została poddana recyklingowi. Dla porównania wskaźniki recyklingu dla osobnie gromadzonych odpadów wchodzących w skład frakcji suchej są dużo bardziej korzystne - opakowania z papieru i tektury – 100 %, opakowania z tworzyw sztucznych – 81,1 %. Wyraźnie widać, iż osobne gromadzenie poszczególnych frakcji odpadów daje dużo lepsze wskaźniki recyklingu niż łączne gromadzenie odpadów jako frakcji suchej.

W późniejszych latach funkcjonowania systemu, kiedy do osiągnięcia przez gminy będą coraz wyższe poziomy recyklingu należy rozważyć możliwość rozdzielania frakcji suchej na poszczególne rodzaje odpadów aby zwiększyć osiągnięty przez gminę poziom recyklingu.

2. Obliczanie M_{wpmts} :

Łączną masę wytworzonych odpadów papieru, metalu, tworzyw sztucznych i szkła pochodzących ze strumienia odpadów komunalnych z gospodarstw domowych oraz od innych wytwórców odpadów komunalnych oblicza się na podstawie wzoru:

$$M_{wpmts} = L_m \times M_{wGUS} \times U_{mpmts}$$

gdzie:

L_m – liczba mieszkańców gminy,

M_{wGUS} – masa wytworzonych odpadów komunalnych przez jednego mieszkańca na terenie województwa (zgodnie z aktualnymi danymi publikowanymi przez Główny Urząd Statystyczny),

U_{mpmts} – udział łączny odpadów papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła w składzie morfologicznym odpadów komunalnych (na podstawie aktualnego Krajowego planu gospodarki odpadami)

W przypadku Gminy Szczerców przy wyliczaniu M_{wpmts} wykorzystano następujące założenia:

U_{mpmts} – dla Gminy Szczerców, która jest gminą wiejską, według Krajowego Planu Gospodarki Odpadami 2014 wskaźnik ten wynosi 27,70 %.

Tabela 8. Udział procentowy odpadów papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła w składzie morfologicznym odpadów komunalnych

Tereny wiejskie	
papier	5,00 %
metal	2,40 %
tworzywa sztuczne	10,30 %
szkło	10,00 %
Łączny udział	27,70 %

Źródło: opracowanie własne na podstawie KPGO 2014

L_m – liczba mieszkańców gminy na koniec roku 2013 wynosiła 8 003 (wg danych z Urzędu Gminy)

M_{wGUS} - masa wytworzonych odpadów komunalnych przez jednego mieszkańca na terenie województwa łódzkiego wynosi 0,351 Mg (wg opracowania Infrastruktura Komunalna w 2012 r. – GUS, Warszawa 2013 r.). Pod koniec każdego roku na stronach internetowych GUS publikowane jest takie opracowanie, które dotyczy roku poprzedniego.

M_{wpmts} dla Gminy Szczerców wynosi:

$$M_{wpmts} = 8\,003 \times 27,70\% \times 0,351\text{ Mg} = \mathbf{778,11\text{ Mg}}$$

Osiągnięty przez Gminę Szczerców poziom recyklingu i przygotowania do ponownego użycia papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła (P_{pmts}) wynosi:

$$P_{pmts} = \frac{215,1}{778,11} \times 100\% = \mathbf{27,64\%}$$

Gmina Szczerców dla 2013 r. osiągnęła **27,64 %** poziom recyklingu i przygotowania do ponownego użycia papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła. Wymagany rozporządzeniem poziom wynosił $\geq 12\%$, a więc został przez Gminę Szczerców osiągnięty.

W poniższej tabeli obliczono przybliżoną minimalną ilość odpadów surowcowych, jaką należy każdego roku poddawać recyklingowi, aby Gmina Szczerców osiągnęła wymagany rozporządzeniem poziom (przy założeniu, iż M_{wpmts} wynosi 778,11 Mg czyli tyle ile w 2013 r.).

Tabela 9. Wymagane Poziomy recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami niektórych frakcji odpadów komunalnych

rok	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
wymagane poziomy recyklingu	12 %	14 %	16 %	18 %	20 %	30 %	40 %	50 %
przybliżona ilość odp. jaką należy poddać recyklingowi. aby osiągnąć wymagany poziom* [w Mg]	93,4	108,9	124,5	140,1	155,6	233,4	311,2	389,1

Źródło: Opracowanie własne

*przy założeniu, iż liczba mieszkańców gminy i województwa oraz ilość wytworzonych odpadów komunalnych na terenie województwa będą takie jak w 2013 r.

Analizując dane zawarte w powyższej tabeli, wynika iż w 2013 r. recyklingowi wystarczyło poddać 93,4 Mg odpadów surowcowych, aby Gmina Szczerców osiągnęła wymagany 12 % poziom. Natomiast aby w 2020 r. Gmina Szczerców osiągnęła wymagany poziom należało będzie przekazać do recyklingu aż 389,1 Mg odpadów, a więc aż o 174 Mg więcej niż w 2013 r. (w 2013 r. recyklingowi poddano 215,1 Mg odpadów surowcowych).

Sposób obliczania poziomu recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami innych niż niebezpieczne odpadów budowlanych i rozbiórkowych

Poziom recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami innych niż niebezpieczne odpadów budowlanych i rozbiórkowych oblicza się na podstawie wzoru:

$$P_{br} = \frac{Mr_{br}}{Mw_{br}} \times 100\%$$

gdzie:

P_{br} – poziom recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami innych niż niebezpieczne odpadów budowlanych i rozbiórkowych, wyrażony w %,

$M_{r_{br}}$ – łączna masa innych niż niebezpieczne odpadów budowlanych i rozbiórkowych poddanych recyklingowi, przygotowanych do ponownego użycia oraz poddanych odzyskowi innymi metodami, pochodzących ze strumienia odpadów komunalnych z gospodarstw domowych oraz od innych wytwórców odpadów komunalnych, wyrażona w Mg,

$M_{w_{br}}$ – łączna masa wytworzonych innych niż niebezpieczne odpadów budowlanych i rozbiórkowych pochodzących ze strumienia odpadów komunalnych z gospodarstw domowych oraz od innych wytwórców odpadów komunalnych, wyrażona w Mg.

Przy obliczaniu tego poziomu należy pod uwagę brać następujące odpady:

- 17 01 01 – odpady betonu oraz gruz betonowy z rozbiórek i remontów,
- 17 01 02 – gruz ceglany,
- 17 01 03 – odpady innych materiałów ceramicznych i elementów wyposażenia,
- 17 01 07 – zmieszane odpady z betonu, gruzu ceglanego, odpadowych materiałów ceramicznych i elementów wyposażenia inne niż wymienione w 17 01 06,
- 17 02 01 – drewno,
- 17 02 02 – szkło,
- 17 02 03 – tworzywa sztuczne,
- 17 03 02 – asfalt inny niż wymieniony w 17 03 01,
- 17 04 01 – miedź, brąz, mosiądz,
- 17 04 02 – aluminium,
- 17 04 03 – ołów,
- 17 04 04 – cynk,
- 17 04 05 – żelazo i stal,
- 17 04 06 – cyna,
- 17 04 07 – mieszaniny metali,
- 17 04 11 – kable inne niż wymienione w 17 04 10,
- 17 05 08 – tłuczeń torowy (kruszywo) inny niż wymieniony w 17 05 07,
- 17 06 04 - materiały izolacyjne inne niż wymienione w 17 06 01 i 17 06 03,
- 17 08 02 – materiały konstrukcyjne zawierające gips inne niż wymienione w 17 08 01,
- 17 09 04 - zmieszane odpady z budowy, remontów i demontażu inne niż wymienione w 17 09 01, 17 09 02 i 17 09 03.

W 2013 r. z terenu Gminy Szczerców odebrano 30,3 Mg zmieszanych odpadów z betonu, gruzu ceglanego, odpadowych materiałów ceramicznych i elementów wyposażenia innych niż wymienione w 17 01 06. Wszystkie zostały poddane odzyskowi.

P_{br} dla Gminy Szczerców wynosi:

$$P_{br} = \frac{30,3}{30,3} \times 100 \% = 100 \%$$

Gmina Szczerców osiągnęła **100 %** poziom recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami innych niż niebezpieczne odpadów budowlanych i rozbiórkowych. Wymagany rozporządzeniem poziom dla 2013 r. wynosi $\geq 36 \%$.

8.3. ANALIZA LICZBY LUDNOŚCI GMINY SZCZERCÓW ORAZ ILOŚCI WYTWARZANYCH ODPADÓW

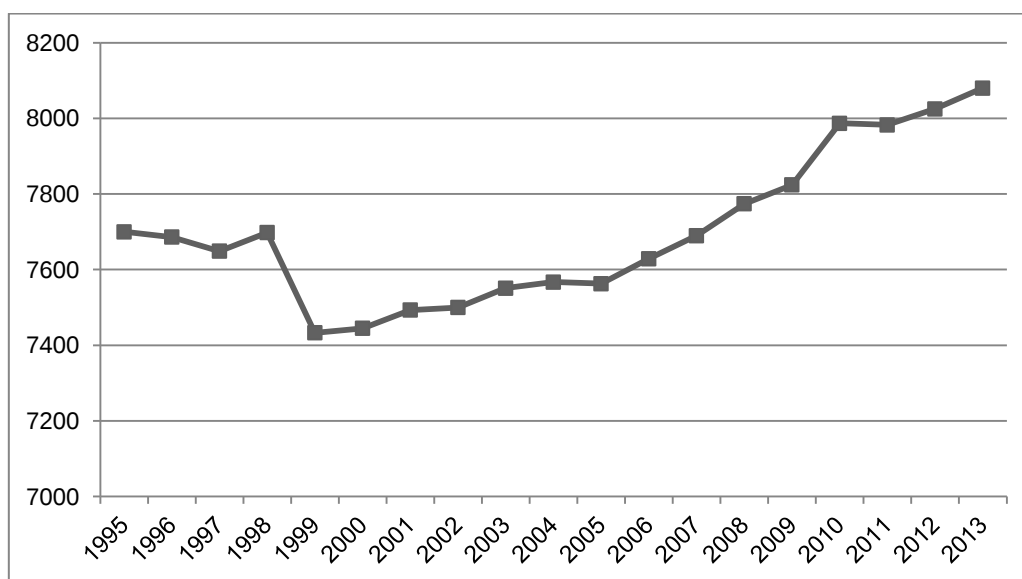
Liczba ludności Gminy Szczerców w latach 1995 - 2013 nie wykazywała znaczących zmian. Według danych GUS liczba mieszkańców gminy w 1995 r. wynosiła 7 700 osób., natomiast w 2013 r. było to 8 080 osób. Oznacza to wzrost o 380 mieszkańców, co skali roku daje średni wzrost o 20 osób.

Tendencję zmiany liczby ludności Gminy Szczerców przedstawiono w kolejnej tabeli oraz zobrazowano na wykresie.

Tabela 10. Zmiana liczby ludności Gminy Szczerców w latach 1995 – 2013

Rok	Liczba ludności
1995	7700
1996	7686
1997	7649
1998	7698
1999	7433
2000	7445
2001	7493
2002	7500
2003	7551
2004	7567
2005	7563
2006	7629
2007	7690
2008	7774
2009	7824
2010	7987
2011	7983
2012	8025
2013	8080
1995-2013	+380

Źródło: GUS Bank Danych Lokalnych

Wykres 4. Liczba ludności Gminy Szczerców w latach 1995 – 2013

Źródło: GUS Bank Danych Lokalnych

Według opracowania statystycznego GUS Infrastruktura Komunalna w 2012 r. (Warszawa, 2013 r.) ilość odpadów komunalnych wytworzonych przez 1 mieszkańca Województwa Łódzkiego wynosi 351 kg, natomiast ilość odpadów zebranych wynosi 246 kg.

Według tych danych 8 080 mieszkańców Gminy Szczerców (dane GUS, stan na 31.12.2013 r.) wytworzyło w 2013 r. 2 836,08 Mg odpadów komunalnych. Przyjmując natomiast, iż dotychczasowa tendencja zmiany liczby ludności utrzyma się (średni roczny wzrost ludności o 20 os.), wówczas w skali roku na terenie gminy będzie więcej wytwarzanych odpadów komunalnych o około 7 Mg.

Przyjmując dane GUS dotyczące ilości odebranych odpadów komunalnych w przeliczeniu na 1 mieszkańca województwa (246 kg), wynika iż z terenu Gminy Szczerców 2013 r. powinno zostać odebranych 1 987,68 Mg odpadów komunalnych.

Natomiast faktyczna liczba odebranych odpadów komunalnych w 2013 r. wyniosła 1 516,6 Mg. Jest to wartość zbliżona do ilości odebranych odpadów jaką wyliczono za pomocą wskaźników GUS.

IX. KOSZTY FUNKCJONOWANIA NOWEGO SYSTEMU GOSPODAROWANIA ODPADAMI KOMUNALNYMI

Koszty systemu gospodarowania odpadami komunalnymi powinny zostać pokryte z opłaty pobieranej od właścicieli nieruchomości. Przepisy ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach wprowadziły nie przewidują możliwości dotowania systemu gospodarowania odpadami komunalnymi przez gminę, ale równocześnie nie zabraniają gminie dotowania systemu, jeśli ma na to środki.

Idealną sytuacją byłoby gdyby wpływy z opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi pokryły koszty funkcjonowania gminnego systemu gospodarowania odpadami komunalnymi (samofinansowanie się systemu) bez konieczności dotowania go przez gminę. Jednakże większość samorządów gminnych w kraju dodatkowo dopłaca do niego. Należy zaznaczyć, iż samorządy nie mogą przeznaczać środków zebranych w ramach opłaty „śmieciowej” na inne cele niż związane z funkcjonowaniem gminnej gospodarki odpadami komunalnymi.

Według art. 6 ust. 2 ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach z pobranych opłat za gospodarowanie odpadami komunalnymi gmina pokrywa koszty funkcjonowania systemu gospodarowania odpadami komunalnymi, które obejmują koszty:

- odbierania, transportu, zbierania, odzysku i unieszkodliwiania odpadów komunalnych,
- tworzenia i utrzymania punktów selektywnego zbierania odpadów komunalnych,
- obsługi administracyjnej tego systemu.

W dniu 09.04.2013 r. Gmina Szczerców ogłosiła przetarg na odbiór i zagospodarowanie odpadów komunalnych. Komisja przetargowa w dniu 22.04.2013 r. dokonała wyboru oferty na udzielenie zamówienia publicznego w przetargu nieograniczonym pn.: „Odbiór i zagospodarowanie odpadów komunalnych z terenu Gminy Szczerców”. Za najkorzystniejszą ofertę uznano ofertę firmy „EKO-REGION” Sp. z o.o. z siedzibą w Bełchatowie przy ul. Bawełnianej 18. Cena zwycięskiej oferty wynosiła 624 000 zł brutto. Zamówienie publiczne realizowane było w okresie od 1.07.2013 r. do 31.06.2014 r. Tak więc w skali miesiąca koszt zamówienia wynosił 52 000 zł.

Według danych uzyskanych z Urzędu Gminy Szczerców na dzień 31.12.2013 r. z tytułu opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi właściciele nieruchomości dokonali wpłat na sumę 182 553,70 zł. Zaległości w opłacie wynosiły 8 390,50 zł, a więc wpływ z opłaty powinien wynosić 190 944,20 zł. A zatem miesięczne wpływy z opłaty „śmieciowej” powinny wynosić 31 824 zł.

Zestawiając tą wartość (31 824 zł) z miesięcznym kosztem zamówienia publicznego dot. odbioru i zagospodarowania odpadów komunalnych z terenu gminy (52 000 zł) wynika, iż wpływy z opłaty „śmieciowej” są zdecydowanie za niskie (o około 20 000) w stosunku do kosztów związanych z odbiorem i zagospodarowaniem odpadów. Czyli ustalone stawki opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi nie pokryją kosztów funkcjonowania systemu gospodarowania odpadami komunalnymi. W obecnej sytuacji albo gmina będzie z innych środków dotowała system albo władze gminy powinny podnieść stawki opłat tak aby system gospodarowania odpadami komunalnymi był finansowany w całości z opłaty „śmieciowej”.

Należy pamiętać, że oprócz kosztów związanych z odbieraniem, transportem, zbieraniem, odzyskiem i unieszkodliwianiem odpadów istnieją również pozostałe koszty systemu takie jak: obsługa administracyjna systemu (wystawianie decyzji, ponagleń, upomnień, weryfikowanie deklaracji itp.), prowadzenie i organizacja akcji informacyjno-edukacyjnych z zakresu gospodarowania odpadami komunalnymi (szerzej o tym czy akcje te mogą być finansowane z opłaty „śmieciowej” w rozdziale 10.2.), ewentualne koszty zapłaty kar pieniężnych nałożonych na gminę w związku z nieosiągnięciem wymaganych poziomów recyklingu odpadów papieru, tw. sztucznych, szkła, metalu oraz odpadów budowlanych i rozbiórkowych, a także poziomu ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania.

X. WNIOSKI I ZALECENIA DLA GMINY SZCZERCÓW

10.1. EGZEKUCJA OPŁAT ZA GOSPODAROWANIE ODPADAMI KOMUNALNYMI

Bardzo istotną zmianą z punktu widzenia organizacji systemu gospodarowania odpadami komunalnymi na terenie gmin jest dodanie wskutek nowelizacji ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach z dnia 25.01.2013 r. art. 6ga.

Dodanie tego artykułu prowadzi do sytuacji, iż organem właściwym do wszczęcia i prowadzenia postępowania egzekucyjnego w ramach którego odbywa się egzekucja należności pieniężnych z tytułu opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi będzie w pierwszej kolejności Wójt. Postępowanie organ ten prowadzi do momentu, gdy egzekucja prowadzona na podstawie konkretnego tytułu wykonawczego okaże się częściowo lub całkowicie bezskuteczna. Wtedy dopiero powstaje po stronie Wójta obowiązek (a zarazem uprawnienie) skierowania tytułu wykonawczego do naczelnika właściwego urzędu skarbowego, jako organu egzekucyjnego uprawnionego do stosowania wszystkich środków egzekucyjnych.

Dotychczas uprawnienia egzekucyjne posiadało niewiele samorządów w kraju. Wprowadzenie obowiązku prowadzenia przez gminę postępowania egzekucyjnego w zakresie pobierania opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi ma na celu

zapewnienie większej kontroli samorządów nad obiegiem tej opłaty oraz przede wszystkim zwiększenie jej ściągальności.

Jednakże organizacja gminnego systemu egzekwowania opłaty śmieciowej jest niezwykle skomplikowanym i czasochłonnym przedsięwzięciem, który wymagać będzie posiadania szerokiej wiedzy z zakresu postępowania egzekucyjnego w administracji, a także zwiększenia kosztów administracyjnych (np. poprzez zatrudnienie dodatkowych pracowników).

Wprowadzenie w nowelizacji ustawy z dnia 25.01.2013 r. uprawnień dla Wójta dotyczących egzekucji opłaty za gospodarowanie odpadami miało na celu ułatwienie i usprawnienie systemu poboru opłaty śmieciowej w gminach. Z perspektywy czasu okazało się jednak, iż samorządy (szczególnie małe) nie miały możliwości (głównie finansowych) do organizacji całego systemu egzekucyjnego. Często koszty wdrożenia i prowadzenia postępowania egzekucyjnego przekraczały zyski z tytułu wyegzekwowanej opłaty.

W związku z powyższym, w projekcie kolejnej nowelizacji ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach, który został skierowany przez grupę posłów Platformy Obywatelskiej w dniu 14.03.2014 r. do Marszałka Sejmu, postuluje się o uchylenie art. 6ga, który daje uprawnienie egzekucyjne Wójtowi Gminy. Oznacza to więc, iż planowany jest powrót do ogólnych zasad wynikających z ustawy z dnia 17 czerwca 1966 r. o postępowaniu egzekucyjnym w administracji (Dz. U. z 2012 r., poz. 1015, ze zm.).

Prawdopodobnie okaże się więc, iż samorządy niepotrzebnie ponosiły szereg kosztów związanych z przystosowaniem do prowadzenia egzekucji opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi (utworzenie nowych komórek organizacyjnych, zatrudnienie nowych pracowników), ponieważ planowane jest zniesienie tego obowiązku.

10.2. FINANSOWANIE DZIAŁAŃ INFORMACYJNO-EDUKACYJNYCH W RAMACH OPŁATY ZA GOSPODAROWANIE ODPADAMI KOMUNALNYMI ORAZ ZALECENIA DOTYCZĄCE PROWADZENIA KAMPANII EDUKACYJNYCH Z ZAKRESU GOSPODAROWANIA ODPADAMI KOMUNALNYMI

Bardzo istotną, wręcz kluczową kwestią w nowej (skomplikowanej) specyfice gospodarowania odpadami komunalnymi w kraju jest prowadzenie akcji informacyjno-edukacyjnych wyjaśniających mechanizmy funkcjonowania nowego systemu. Nieprecyzyjne zapisy ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach dotyczące finansowania gminnej gospodarki odpadami komunalnymi doprowadziły do ukształtowania się dwóch zupełnie przeciwstawnych interpretacji:

1. Działania informacyjno-edukacyjne z zakresu gospodarowania odpadami komunalnymi **nie mogą** być finansowane z opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi.

Pogląd ten wynika z art. 6 r. ust. 2-2a, gdzie wymieniono zamknięty katalog zadań, które mogą być finansowane z opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi (odbieranie transport, zbieranie, odzysk i unieszkodliwianie odpadów komunalnych, tworzenie i utrzymanie punktów selektywnego zbierania odpadów komunalnych oraz obsługa administracyjna systemu).

2. Działania informacyjno-edukacyjne z zakresu gospodarowania odpadami komunalnymi moga być finansowane z opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi.

Według autorów niniejszego opracowania właśnie to stanowisko jest jak najbardziej prawidłowe i zgodne z zapisami ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach. Akcje informacyjno-edukacyjne są integralnym elementem nowego systemu gospodarowania odpadami komunalnymi i wchodzi w zakres obsługi administracyjnej systemu. Uznając za zasadną interpretację, iż wszelkie zadania informacyjno-edukacyjne nie mogą być finansowane z opłaty „śmieciowej” doszłoby do wielu paradoksów polegających na tym, iż opracowanie danego elementu systemu np. harmonogramu odbioru odpadów byłoby finansowane z opłaty, natomiast jego udostępnienie mieszkańcom (czy to w postaci plakatów, ulotek, czy nawet zamieszczenie na tablicy ogłoszeń bądź stronie internetowej) już nie, ponieważ są to działania informacyjne. Należy pamiętać, iż bez akcji informacyjnych i edukacyjnych prawidłowo funkcjonujący i efektywny system gospodarowania odpadami komunalnymi jest niemożliwy do osiągnięcia.

Zadaniem kampanii edukacyjnych z zakresu gospodarowania odpadami komunalnymi jest aktywizacja społeczeństwa i motywowanie do działań proekologicznych. Założeniem tych działań najczęściej jest zmniejszenie strumienia odpadów przekazywanych na składowiska, poprzez wysegregowanie w gospodarstwach domowych surowców wtórnych. Ta wstępna selekcja u „źródła” ma być według wytycznych wielu jednostek samorządu terytorialnego lub organizacji pozarządowych efektem działań edukacyjnych.

Wszelkie działania informacyjno-edukacyjne powinny być dobrze zaplanowane. Warto stworzyć dokładny plan takiej kampanii, w którym określone zostaną cele działań, sposoby ich realizacji, harmonogram wdrożenia oraz dokładne koszty jej realizacji. Należy uwzględnić charakter własnej gminy i odbiorców, do których adresujemy przekaz. W zależności od tego, czy adresaci są anonimowi, zamieszkują w nieruchomościach wielorodzinnych i jest ich więcej, czy w mniejszych gminach, w których można dotrzeć praktycznie bezpośrednio do każdego mieszkańca, plan działań będzie musiał uwzględniać inną formę przekazu.

Obecnie w kampaniach reklamowych stosowane są już nie tylko ulotki i hasła na billboardach lecz całe wydawnictwa, szkolenia, warsztaty, filmy, imprezy, czy wycieczki. Coraz częściej obserwować można kampanie edukacyjne, w których stosowane są takie elementy jak: ankiety, debaty, multimedia, plakaty, publikacje prasowe, programy telewizyjne, strony internetowe, profile na portalach społecznościowych, interaktywne mapy dzikich wysypisk, spoty reklamowe, reklamy na środkach komunikacji miejskiej (gminnej), użyteczne gadżety reklamowe i eventy ekologiczne.

Mimo coraz większej roli Internetu, warto zwrócić większą uwagę na publikacje prasowe na przykład w lokalnych tygodnikach. Odpadom można poświęcić cykl artykułów, wkładki dodawane do każdego wydania tygodnika czy dodatki specjalne w postaci broszur. W takich publikacjach należy podzielić się z czytelnikami wywiadami z samorządowcami, opiniami i komentarzami ekspertów, wynikami sond, relacjami z dyżurów czy interwencjami dziennikarzy.

Pamiętać należy, aby nie publikować tylko informacji negatywnych, ale także zilustrować obszary gminy gdzie prowadzona jest selektywna zbiórka odpadów i gdzie wyselekcjonowano najwięcej odpadów. Można tworzyć zielone regiony gminy i promować je.

Przykłady działań mających na celu pobudzenie świadomości ekologicznej wśród mieszkańców Gminy Szczerców, jakie mogłyby zostać zrealizowane na terenie gminy to:

- a) inwentaryzacja przez uczniów dzikich wysypisk w ramach zajęć szkolnych,
- b) konkurs na ulotkę, plakat czy artykuł dotyczący gospodarowania odpadami,
- c) czynne uczestnictwo w ustanowionych „dniach czystości” – poszczególnych dniach w miesiącu kiedy w ramach zorganizowanych akcji porządkowano by teren gminy,
- d) wystawy i konkursy fotograficzne o tematyce przyrodniczej i ekologicznej,
- e) współpraca przy organizacji zielonych szkół,
- f) konkurs na piosenkę / przedstawienie o charakterze proekologicznym,
- g) wystawa prac plastycznych / malarskich dzieci i młodzieży,
- h) rozpowszechnianie danych z zakresu zmian wprowadzonych przez znowelizowaną ustawę o utrzymaniu czystości i porządku w gminach,
- i) przeprowadzanie konsultacji / szkoleń dla zarządców spółdzielni mieszkaniowych, wspólnot mieszkaniowych oraz właścicieli nieruchomości dotyczące prawidłowego postępowania z odpadami komunalnymi,
- j) udostępnianie informacji na swoich stronach internetowych o przeprowadzanych akcjach prośrodowiskowych (również poprzez plakaty i inne media).

10.3. SELEKTYWNE ZBIERANIE ODPADÓW KOMUNALNYCH – OBOWIĄZEK, NIE WYBÓR

Prawie wszystkie samorządy w kraju (w tym Gmina Szczerców) umieściły w deklaracjach o wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi pytanie bądź oświadczenie, dające możliwość wypełniającemu deklarację, dokonania wyboru czy odpady będą zbierane w sposób selektywny czy też nie.

Z analizy zapisów Regulaminu utrzymania czystości i porządku na terenie Gminy Szczerców wynika, iż władze gminy ustanowiły **obowiązek** selektywnego zbierania odpadów:

§ 10. Właściciel nieruchomości **ma obowiązek** prowadzenia selektywnej zbiórki następujących rodzajów odpadów:

- 1) papieru i tektury;
- 2) metali;
- 3) tworzyw sztucznych;
- 4) opakowań wielomateriałowych;
- 5) szkła kolorowego i białego;
- 6) odpadów zielonych;
- 7) przeterminowanych leków;
- 8) chemikaliów;
- 9) zużytych baterii i akumulatorów;
- 10) zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego;
- 11) mebli i innych odpadów wielkogabarytowych;
- 12) odpadów budowlanych i rozbiórkowych;
- 13) zużytych opon.

Umożliwienie mieszkańcom w deklaracjach dokonania wyboru, iż odpady nie będą przez nich zbierane w sposób selektywny przeczy głównej idei nowego systemu czyli ustanowieniu selektywnego zbierania odpadów komunalnych. Gminy zobowiązane są

przecież wywiązać się z rygorystycznych poziomów recyklingu. Ponadto, jak wskazano powyżej Regulamin utrzymania czystości i porządku na terenie Gminy Szczerców nałożył na mieszkańców obowiązek selektywnego zbierania odpadów komunalnych, w przypadku gdy mieszkańiec w deklaracji oświadczy brak prowadzenia selektywnej zbiórki odpadów, przyzna się tym samym do łamania zapisów regulaminu.

Zgodnie z art. 3 ust. 2 pkt 5 ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach, Gminy ustanawiają selektywne zbieranie odpadów komunalnych obejmujące co najmniej następujące frakcje odpadów: papieru, metalu, tworzywa sztucznego, szkła i opakowań wielomateriałowych oraz odpadów komunalnych ulegających biodegradacji, w tym odpadów opakowaniowych ulegających biodegradacji. Ponadto zgodnie z art. 4 ust. 2 pkt 1 ustawy, regulamin określa szczegółowe zasady utrzymania czystości i porządku na terenie gminy dotyczące wymagań w zakresie utrzymania czystości i porządku na terenie nieruchomości obejmujących prowadzenie we wskazanym selektywnego zbierania i odbierania odpadów komunalnych.

W wyniku analizy art. 3 ust. 2 pkt 5 oraz art. 4 ust. 2 pkt 1 ustawy należy uznać, iż w regulaminie utrzymania czystości i porządku należy ustanowić obowiązek selektywnej zbiórki odpadów komunalnych. Jednocześnie zgodnie z art. 10 ust. 2 i 2a ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach, kto nie wykonuje obowiązków wymienionych w art. 5 ust. 1 ustawy oraz obowiązków określonych w regulaminie podlega karze grzywny.

Należy przypomnieć, iż zgodnie z art. 5 ust. 1 pkt 3b ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach właściciele nieruchomości zapewniają utrzymanie czystości i porządku przez pozbywanie się zebranych na terenie nieruchomości odpadów komunalnych oraz nieczystości ciekłych w sposób zgodny z przepisami ustawy i przepisami odrębnymi.

Potwierdzeniem obowiązku selektywnego zbierania odpadów przez mieszkańców jest również projekt nowelizacji ustawy z dnia 14.03.2014 r. Poniżej przedstawiono fragment uzasadnienia do projektu:

*„Przy ustalaniu stawek opłat za gospodarowanie odpadami ma nastąpić odwrócenie podejścia. Dotychczas podstawową stawką była stawka za odpady niepoddane segregacji, w przypadku selektywnego zbierania miała być ustalona niższa stawka opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi. **Ustawa nowelizująca przyjmuje, że stawką wzorcową jest stawka opłaty za odpady zbierane w sposób selektywny (taki zresztą sposób zbierania jest – podobnie jak dotychczas - obowiązkiem właścicieli nieruchomości, a nie ich dobrą wolą).** W przypadku nieprzestrzegania tego obowiązku jest stosowana wyższa „sankcyjna” stawka opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi”.*

W związku z powyższymi zapisami z deklaracji o wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi należy usunąć oświadczenia dotyczące sposobu gromadzenia odpadów (w sposób selektywny czy nie).

10.4. ZALECENIE DOTYCZĄCE OBLICZANIA WYSOKOŚCI OPŁATY „ŚMIECIOWEJ” W DEKLARACJI O WYSOKOŚCI OPŁATY ZA GOSPODAROWANIE ODPADAMI KOMUNALNYMI

Według autorów niniejszego opracowania część deklaracji o wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi obecnie obowiązującej na terenie gminy dotycząca wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi jest niedopracowana

i nieczytelna, przez co składający deklarację będzie miał problemy z prawidłowym obliczeniem wysokości opłaty „śmieciowej”.

Poniżej przedstawiono przykładowy schemat naliczania opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi jaki można wykorzystać w deklaracji. Przy opracowywaniu poniższych schematów przyjęto założenie, iż selektywne gromadzenie odpadów jest obowiązkiem mieszkańców, a więc nie uwzględniono w nich możliwości wyboru przez mieszkańców czy odpady będą gromadzone selektywnie czy też nie.

Nieruchomości zamieszkałe:

Liczba mieszkańców		Stawka opłaty [zł]		Opłata miesięczna [zł]
	X		=	

W przypadku nieruchomości zamieszkałych moduł obliczeniowy wysokości miesięcznej opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi jest bardzo prosty. Wystarczy, iż składający deklarację wpisze liczbę mieszkańców nieruchomości, następnie przemnoży ją przez stawkę opłaty (z uchwały w spr. wyboru metody ustalenia opłaty ...) i otrzyma wysokości miesięcznej opłaty dla nieruchomości.

Nieruchomości niezamieszkałe:

<i>Liczba pojemników</i>		x	<i>Stawka opłaty za jednorazowy odbiór pojemnika</i>	x	<i>Częstotliwość odbioru (na miesiąc)</i>	=	<i>Miesięczna stawka opłaty za pojemniki</i>
Pojemniki na odpady pozostałe							
<i>Liczba pojemników 120 l</i>		x		x		=	
<i>Liczba pojemników 240 l</i>		x		x		=	
<i>Liczba pojemników 1100 l</i>		x		x		=	
<i>Liczba pojemników 7500 l</i>		x		x		=	
Pojemniki na odpady suche							
<i>Liczba pojemników 120 l</i>		x		x		=	
<i>Liczba pojemników 240 l</i>		x		x		=	
<i>Liczba pojemników 2500 l</i>		x		x		=	

Pojemniki na szkło białe i kolorowe						
Liczba pojemników 120 l		x		x		=
Liczba pojemników 240 l		x		x		=
Liczba pojemników 2500 l		x		x		=
Miesięczna suma opłaty dla nieruchomości niezamieszkałej wynosi (suma miesięcznych stawek opłat za pojemniki)						

W przypadku nieruchomości niezamieszkałych metodologia naliczania opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi jest już bardziej skomplikowana. Jako, że na terenie Gminy Szczerców w przypadku selektywnego gromadzenia odpadów wprowadzono rozróżnienie na poszczególne rodzaje gromadzonych odpadów i w zależności od rodzaju odpadu wprowadzono różne stawki, to należy w module obliczeniowym uwzględnić wszystkie rodzaje gromadzonych odpadów oraz wszystkie rodzaje pojemników jakie zamieszczono w uchwale w spr. wyboru metody ustalenia opłaty (...). Stawki opłaty za pojemniki o określonej pojemności jakie zamieszczono w uchwale w spr. wyboru metody ustalenia opłaty (...) należy traktować jako stawkę opłaty za jednorazowy odbiór pojemnika. Pole miesięczna częstotliwość odbioru pojemnika jest niezbędne w procesie obliczenia opłaty ponieważ należy pamiętać, iż zgodnie z uchwałą w spr. określenia terminu, częstotliwości i trybu uiszczenia opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi opłatę należy uiszczać co miesiąc. Iloczyn liczby pojemników, stawki opłaty za jednorazowy odbiór pojemnika oraz miesięcznej częstotliwości odbioru pojemników pozwoli obliczyć miesięczną stawkę opłaty za pojemniki. Sumując wszystkie wyliczone miesięczne stawki opłaty za pojemniki uzyska się łączną miesięczną stawkę opłaty dla nieruchomości niezamieszkałej.

Nieruchomości w części zamieszkałe i w części niezamieszkałe

opłata miesięczna dla zamieszkałej części nieruchomości			Opłata miesięczna dla niezamieszkałej części nieruchomości			Opłata miesięczna dla całej nieruchomości
	+			=		

Opłatę dla nieruchomości, która w części jest nieruchomością zamieszkałą i w części nieruchomością niezamieszkałą według ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach oblicza się sumując opłatę dla zamieszkałej części nieruchomości (obliczanej zgodnie z modulem dla nieruchomości zamieszkałych) oraz opłatę dla niezamieszkałej części nieruchomości (obliczanej zgodnie z modulem dla nieruchomości niezamieszkałej).

10.5. ZALECENIE SPORZĄDZENIA WZORU DEKLARACJI O WYSOKOŚCI OPŁATY ZA GOSPODAROWANIE ODPADAMI KOMUNALNYMI W FORMIE INTERAKTYWNEGO FORMULARZA

Nowelizacja ustawy z 2013 r. wprowadziła możliwość składania deklaracji o wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi drogą komunikacji elektronicznej.

W przypadku, gdy mieszkaniec gminy zdecyduje się złożyć deklarację przez Internet, wówczas przygotowane wzory deklaracji w formatach .doc oraz .pdf okazują się być niepraktyczne. Deklarację w pliku .doc można wypełniać komputerowo, jednakże osoba wypełniająca deklarację może w bardzo prosty sposób umyślnie lub nawet przypadkowo, zepsuć układ całego dokumentu i tabel lub zmienić treści, których nie powinna. Natomiast deklaracji w formacie .pdf nie można wypełniać komputerowo. Tak więc są to rozwiązania niedostosowane do składania deklaracji drogą elektroniczną.

Najprostszym rozwiązaniem tego problemu jest tworzenie interaktywnych formularzy. Formularze takie tworzy się za pomocą nieskomplikowanych programów. Na rynku istnieje bardzo dużo takich aplikacji, dla których koszty zakupu licencji są niskie.

Dzięki utworzeniu interaktywnej deklaracji o wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi osoba, która wypełnia deklarację może edytować tylko te miejsca i pola, które są wskazane i do tego w odgórnie określony sposób (np. tekstowo, wielkimi literami, poprzez określony format daty, itp.). Dodatkowo w formularzu takim można wprowadzić prostą formułę do obliczania opłaty (po wpisaniu przez wypełniającego deklarację stawki opłaty i ilości osób zamieszkujących nieruchomość należąca wysokość opłaty sama się wyliczy) oraz możliwość sprawdzenia czy wszystkie wymagane pola zostały uzupełnione.

Podsumowując sporządzenie wzoru deklaracji w formie interaktywnego formularza umożliwi jego edycję wyłącznie w zakresie jakim jest to żądane. Rozwiązanie takie zapobiegnie również przestawianiu się układu dokumentu po wypełnieniu.

Na kolejnej rycinie przedstawiono przykładową deklarację o wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi w formie interaktywnej.

I. PRZYCZYNA ZŁOŻENIA DEKLARACJI

☐ ZŁOŻENIE PIERWSZEJ DEKLARACJI

☒ ZMIANA DANYCH ZAWARTYCH W DEKLARACJI DATA ZAISTNIENIA ZMIAN (dd.mm.rrrr) 24.04.2014

II. SKŁADAJĄCY DEKLARACJĘ

☒ WŁAŚCICIEL, POSIADACZ NIERUCHOMOŚCI

☐ WSPÓŁWŁAŚCICIEL, WSPÓŁPOSIADACZ NIERUCHOMOŚCI

☐ ZARZĄDCA NIERUCHOMOŚCI WSPÓLNEJ

☐ NAJEMCA, DZIERŻAWCA

III. DANE IDENTYFIKACYJNE

Dane składającego deklarację

NAZWISKO I IMIĘ JAN KOWALSKI

DATA URODZENIA (dd.mm.rrrr) 29.02.1956

PESEL

NUMER TELEFONU *

ADRES E-MAIL *

Dane wspólnoty mieszkaniowej

NAZWA

Siedziba

ULICA NR DOMU NR LOKALU

KOD POCZTOWY MIEJSCOWOŚĆ

NUMER NIP

NUMER REGON

IV. ADRES NIERUCHOMOŚCI, KTÓREJ DOTYCZY NINIEJSZA DEKLARACJA

ULICA NR DOMU NR LOKALU

KOD POCZTOWY MIEJSCOWOŚĆ

NUMER EWIDENCYJNY DZIAŁKI*

DEKLARACJA O WYSOKOŚCI OPŁATY ZA GOSPODAROWANIE ODPADAMI KOMUNALNYMI - NIERUCHOMOŚCI ZAMIESZKAŁE

Ryc. 4. Przykład deklaracji w formie interaktywnego formularza

Źródło: opracowanie własne

10.6. ZALECENIA DOTYCZĄCE PRZETARGU NA ODBIERANIE I ZAGOSPODAROWANIE ODPADÓW KOMUNALNYCH

Rozwiązaniem wartym przemyslenia jest zawarcie w SIWZ wymogu, aby wykonawca utworzył Telefoniczne Biuro Obsługi Mieszkańców Gminy Szczerców. Wykonawca zobowiązany by został do utworzenia darmowej linii telefonicznej dla mieszkańców gminy. Do obowiązków wykonawcy w ramach Biura Obsługi Mieszkańców należałoby, m.in.:

- przyjmowanie zgłoszeń telefonicznych od mieszkańców oraz udzielanie informacji z zakresu wykonywanych usług,
- informowanie o harmonogramach odbioru odpadów,
- udzielanie informacji z zakresu zbiórki selektywnej oraz o rodzajach odpadów jakie należy umieszczać w poszczególnych rodzajach pojemników.

Rozwiązanie takie skróciłoby i usprawniło proces przekazywania informacji pomiędzy mieszkańcami a wykonawcą. Obecnie mieszkańców informuje Urząd Gminy (np. że odpady nie zostały odebrane w danym terminie), a dopiero później Urząd informuje o zaistniałej sytuacji wykonawcę. Dodatkowo rozwiązanie to odciążałoby pracowników Urzędu zajmujących się obsługą systemu gospodarowania odpadami komunalnymi.

XI. PODSUMOWANIE

Nowe zasady gospodarowania odpadami komunalnymi weszły w życie na terenie Polski z dniem 01.07.2013 r. Jest to efekt konieczności dostosowania krajowej gospodarki odpadami komunalnymi do wymagań i wytycznych Unii Europejskiej, które mają doprowadzić do zwiększenia świadomości ekologicznej społeczeństwa polskiego.

Najważniejszymi zadaniami związanymi z nowym systemem gospodarowania odpadami komunalnymi jest osiągnięcie następujących efektów ekologicznych:

- Redukcji ilości odpadów ulegających biodegradacji trafiających na składowiska.
- Zwiększenia poziomu recyklingu i przygotowania do ponownego użycia takich rodzajów odpadów jak: szkło, tworzywa sztuczne, papier i tektura, metal.

Zaznaczyć trzeba, iż samorządy nie miały łatwego zadania przy wdrażaniu nowych zasad. Związane to było z niedoskonałością nowelizowanej ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach. Ustawa ta wśród wielu środowisk budziła kontrowersje. Bardzo ciężko pracuje się na założeniach i wytycznych, które dopiero co powstawały, ulegały modyfikacjom (nowelizacja ustawy z 2013 r., planowane nowelizacje w 2014 r.) i ciągle budzą wątpliwości (zaskarżenia do Trybunału Konstytucyjnego). W krótkim czasie samorządy musiały kompletnie zmienić dotychczasowe zasady gospodarowania odpadami komunalnymi, wymagało to wiedzy nie tylko z zakresu ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach i ustawy o odpadach, ale także szerokiej wiedzy z zakresu ustawy prawo zamówień publicznych czy też ordynacji podatkowej.

W niniejszym dokumencie przedstawiono nowy system gospodarowania odpadami komunalnymi z perspektywy pierwszych miesięcy jego funkcjonowania. Opisano szczegółowo zadania jakie Gmina Szczerców podjęła w celu jego wdrożenia. W opracowaniu przedstawiono również proponowane rozwiązania dla Gminy Szczerców mające na celu usprawnienie funkcjonowania gminnej gospodarki odpadami komunalnymi.

Pamiętać należy, iż wprowadzenie przez Gminę Szczerców nowego systemu gospodarowania odpadami komunalnymi stanowi dopiero pierwszy krok przy wdrażaniu w pełni sprawnej i zrównoważonej gminnej gospodarki odpadami komunalnymi. Dalsze prace nad rozwojem funkcjonowania i dostosowaniem systemu do specyfiki gminy będą wymagały od urzędników gminnych nie mniejszego zaangażowania i wiedzy niż dotychczas.

WYKORZYSTANE MATERIAŁY I OPRACOWANIA

LITERATURA I WYBRANE DOKUMENTY PROGRAMOWE

- Ustawa z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz. U z 2013 r., poz. 1399 ze zm.),
- Ustawa z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach (Dz. U. 2013 poz. 21 ze zm.),
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 15 maja 2012 r., w sprawie wzorów sprawozdań o odebranych odpadach komunalnych, odebranych nieczystościach ciekłych oraz realizacji zadań z zakresu gospodarowania odpadami komunalnymi (Dz. U. z 2012 r., poz. 630),
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 29 maja 2012 r. w sprawie poziomów recyklingu, przygotowania do ponownego użycia oraz odzysku innymi metodami niektórych frakcji odpadów komunalnych (Dz. U. z 2012 r., poz. 645),
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 28 maja 2012 r. w sprawie poziomów ograniczania masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania oraz sposobu obliczania poziomu ograniczenia masy tych odpadów (Dz. U. z 2012 r., poz. 676),
- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 25 czerwca 2013 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko,
- Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/98/WE z dnia 19 listopada 2008 r. w sprawie odpadów oraz uchylająca niektóre dyrektywy (tzw. dyrektywa ramowa o odpadach),
- Dyrektywa Rady 1999/31/WE z dnia 26 kwietnia 1999 r. w sprawie składowania odpadów (tzw. dyrektywa składowiskowa),
- Krajowy Plan Gospodarki Odpadami 2014 (KPGO 2014) wyznaczający cele i zadania na lata 2011 – 2014 i perspektywę na lata 2015 – 2022,
- Plan gospodarki odpadami dla Województwa Łódzkiego 2012,
- Inne dostępne strony internetowe, w tym:
 - strona GUS - www.stat.gov.pl;
 - strona Ministerstwa Środowiska – www.mos.gov.pl;
 - strona Rządowego Centrum Legislacji – www.rcl.gov.pl;
 - strona Związku Pracodawców Gospodarki Odpadami – www.zpgo.pl;
 - strona Urzędu Zamówień Publicznych – www.uzp.gov.pl;

Materiały w posiadaniu Urzędu Gminy Szczerców:

- Regulamin utrzymania czystości i porządku;
- uchwały dotyczące nowego systemu gospodarowania odpadami;
- dokumenty i dane udostępnione w BIP Gminy Szczerców;
- ewidencje prowadzone przez Urząd Gminy;
- kwartalne sprawozdania podmiotów odbierających odpady.

SPIS TABEL

Tabela 1. Ilość odpadów komunalnych dostarczonych do PSZOK w 2013 r.	29
Tabela 2. Wykaz instalacji do przetwarzania odpadów komunalnych na terenie II Regionu Gospodarki Odpadami Komunalnymi.....	36
Tabela 3. Ilość odebranych odpadów komunalnych z terenu Gminy Szczerców w 2013 r.....	39
Tabela 4. Udział procentowy zmieszanych odpadów komunalnych w ogólnej ilości odebranych odpadów w poszczególnych kwartałach 2013 r. oraz w 2012 r.....	39
Tabela 5. Poziomy ograniczenia masy odpadów ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania	46
Tabela 6. Orientacyjna min. efektywności MBP zmieszanych odpadów komunalnych, gwarantująca osiągnięcie wymaganego poziomu	47
Tabela 7. Ilość odpadów papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła poddanych recyklingowi z terenu gminy w 2013 r.	49
Tabela 8. Udział procentowy odpadów papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła w składzie morfologicznym odpadów komunalnych.....	50
Tabela 9. Wymagane Poziomy recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami niektórych frakcji odpadów komunalnych	51
Tabela 10. Zmiana liczby ludności Gminy Szczerców w latach 1995 – 2013.....	53

SPIS RYCIN

Ryc. 1. Fragment ulotki informacyjnej dot. zasad segregacji odpadów komunalnych na terenie Gminy Szczerców	34
Ryc. 2. Fragment pisma informacyjnego dot. nowego systemu gospodarowania odpadami komunalnymi zamieszczone na stronie www.szczercow.pl	34
Ryc. 3. II Region Gospodarki Odpadami Komunalnymi	36
Ryc. 4. Przykład deklaracji w formie interaktywnego formularza	63

SPIS WYKRESÓW

Wykres 1. Struktura odebranych odpadów komunalnych z terenu Gminy Szczerców w 2013 r.	40
Wykres 2. Udział zmieszanych odpadów komunalnych w ogólnej ilości odebranych odpadów z terenu Gminy Szczerców w poszczególnych kwartałach 2013 r.	41
Wykres 3. Zmiana ilościowa wskaźników monitorowania prawidłowości funkcjonowania nowego systemu gospodarowania odpadami komunalnymi.....	41
Wykres 4. Liczba ludności Gminy Szczerców w latach 1995 – 2013	53